

Datum
2023-04-13Instans
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ledamöter och ersättare kallas härmed till sammanträde på Almäsgymnasiet, Alingsåsvägen 36, **tisdagen den 25 april 2023 kl. 13:00**. Beslutssammanträdet börjar kl. 15.00.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens sammanträde är öppet för allmänheten (utom vid ärenden som avser myndighetsutövning eller sekretess)

Andreas Cerny
Gymnasie- och vuxenutbildnings-
nämndens Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

Förhinder anmäls alltid till Eva Lindström, 0768-88 77 57 eller via e-post:
eva.lindstrom@boras.se

Gruppöverläggningar:

Mittsamverkan; tisdagen den 18 april klockan 17.30 på Olovsholmsgatan 32, plan 5, konferensrum Rya Åsar.

Moderaterna och Kristdemokraterna; måndagen den 17 april klockan 17.00 på Olovsholmsgatan 32, plan 5, konferensrum Tämta.

Förhinder att delta på gruppöverläggningar anmäls alltid till resp. gruppledare.

Ärende

1. Upprop och val av justerare ledamot och dennes ersättare
2. Godkännande av föredragningslistan
3. Allmänhetens frågestund
4. Information från förvaltningen
5. Månadsuppföljning mars 2023
Dnr 2023-00016 3.5.0.1.2
6. Godkännande av avtalsförslag - Förlängning av hyresförhållande Textile Fashion Center i Simonsland
Dnr 2022-00093 2.6.1.0
7. Redovisning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget
Dnr 2023-00023 1.1.3.1
8. Skolchefens rapport till huvudmannen
Dnr 2023-00022 1.2.3.0
9. Internationaliseringsplan
Dnr 2023-00024 3.5.0.1.3
10. Rapport Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens klimatarbete
Dnr 2022-00166 1.1.3.1
11. Revisionsrapport Borås Stads hantering av statsbidrag
Dnr 2023-00061 1.1.3.1
12. Anmälningsärenden
Dnr 2023-00001 1.1.3.1
13. Avgivna skrivelser
Dnr 2023-00002 1.1.3.1
14. Delegationsbeslut
Dnr 2023-00003 1.1.3.1
15. Övriga frågor

Månadsuppföljning mars 2023

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden fastställer upprättad månadsuppföljning för mars 2023.

Sammanfattning

Nämnden planerar att redovisa ett nollresultat 2023, men ser vissa osäkerheter som kan påverka årets utfall exempelvis inflation, prognosen för köpta - sålda platser och osäkerhet kring statsbidrag. Under inledningen av 2023 speglas frånvaron av att det varit många varianter av virus och förkylningar.

Under vecka 12 gjorde samtliga rektorer i verksamheten en prognos över måluppfyllelsen. Prognosen för måluppfyllelsen i gymnasieskolan som helhet ser fortsatt god ut för elever i åk 3, men det finns variationer mellan verksamheter och program. Prognosen för anpassad gymnasieskola bedöms också vara god. Prognosen för måluppfyllelsen i vuxenutbildningen varierar mellan utbildningarna. Yrkesvux, Vårdvux och Yrkeshögskolan har god prognos för måluppfyllelsen medan övriga utbildningar förväntar sig en lägre måluppfyllelse än tidigare.

Ärendet i sin helhet

Ekonomiperspektiv

Prognos för helåret

Nämnden planerar redovisa ett nollresultat 2023.

Tidigt identifierade risker i prognosen

- Med anledning av världsläget kan flyktingströmmar, som påverkar sfi och språkintröduktion, vara svårprognosticerade. Dessutom kan inflationen göra att priser på läromedel och livsmedel ökar mer än vad som tagits höjd för i budget.
- Osäkerheten när det gäller köpta – sålda platser i alla verksamheter är stor fram till en bit in på det nya läsåret, när klasserna stabiliserats. Elevantalen för hösten är svåra att prognosticera, eftersom det är svårt att förutse elevernas gymnasieval som är klara först i juli.
- Historiskt har vi sett att sökta statsbidrag kan avslås, alternativt omfördelas sent på året, vilket är en risk som kan få stor påverkan på resultatet, särskilt när det gäller vuxenutbildningen.

Lokaler

På Almåsgymnasiet planeras mindre lokalanpassningar i år för att uppgradera lokaler för metodkök till restaurangutbildningarna och lokaler till hantverksprogrammet inriktning frisör, barberare och hår- och makeupstylist.

För Bäckängsgymnasiet har förvaltningen, i linje med nämndens uppdrag, sett över hur de ökande lokalkostnaderna kan hanteras och ett omtag har gjorts i projektet för campus Bäckäng och en ny projektering är påbörjad.

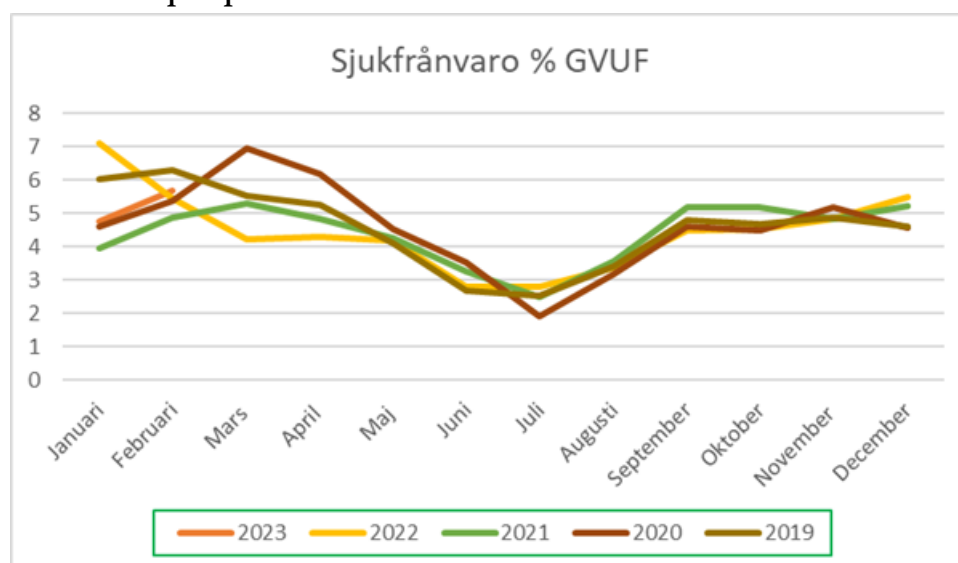
Projektet med utbyggnaden på Sven Eriksonsgymnasiet löper på med något fördröjd tidplan. Bedömningen är att det blir färdigställt ett par månader efter ursprunglig tidsplan, dvs våren 2024. För Viskastrandsgymnasiet kommer mindre lokalanpassningar för att lokaler till el- och energiprogrammet genomföras under året.

Inom anpassad gymnasieskola har förändrade försättningar tillkommit då fastighetsägaren av Bergslenagymnasiet inte längre planerar för ändrad användning av fastigheten. Lokalförsörjningsförvaltningen förhandlar med fastighetsägaren om ett längre hyresavtal som nämnden kommer att få ta ställning till.

Projektet Fabriksgatan 11 för Vuxenutbildningen har fördröjts på grund av omtag i projekteringen med anledning av försenat bygglov. Planerat färdigställande till december 2023 med inflyttning 2024.

Lokalförsörjningsnämnden omförhandlar hyresavtalen för lokalerna på Simonsland, för att täcka dels ett kortsiktigt behov och dels det långsiktiga behovet.

Medarbetarperspektiv

Under 2022 har snittet för totala sjukfrånvaron varit i princip detsamma som utfallet för perioden 2020-2021. Förvaltningen ser inte några tecken på större avvikelser från en numer relativt stabil nivå.

Under 2022 har korttidsfrånvaron ökat något, framförallt från hösten. Det har varit många varianter av virus och förkylningar som har avlöst varandra och det har också avspeglats i frånvaron, både i slutet av året och i inledningen av 2023.

Elevperspektiv

Måluppfyllelse

Under vecka 12 gjorde samtliga rektorer i verksamheten en prognos över måluppfyllelsen. Den visar att verksamhetens måluppfyllelse fortsatt har påverkats av effekter av pandemin, den sk. utbildningsskulden finns främst på individnivå men den sk. relationsskulden är synlig både på grupp- och individnivå. Utbildningsskulden orsakas i hög grad av psykisk ohälsa, hög frånvaro eller att elever på olika sätt hamnat efter i studierna och inte haft förmåga att hämta ikapp moment/kurser som missats. Rektorer lyfter att man tydligt kan se den sk. relationsskulden på gruppnivå i form av att elever som haft en stor del av sin studietid via fjärr och distans inte fått möjlighet att skolas in i skolans miljö på ett sätt som vanligtvis sker i åk. 1. Nedan presenteras nuläget per skolform:

- Prognosen för måluppfyllelsen i gymnasieskolan som helhet ser fortsatt god ut för elever i åk 3, men det finns variationer mellan verksamheter och program. Några program sticker ut och rektorer för dessa program uttrycker en oro för att fler elever än normalt riskerar att inte nå en examen. Insatser pågår i samtliga verksamheter för att ge elever så goda förutsättningar som möjligt att nå målen för utbildningen. Exempel på insatser är stödlektioner i kurser som elever har svårt att nå målen i, lovskola, psykosociala insatser inom ramen för elevhälsan, frånvaroutredningar m.m. För elever i åk 1 och 2 kan man i prognosen se att fler elever än tidigare år riskerar F i en eller flera kurser. Flera rektorer lyfter en oro för den långsiktiga måluppfyllelsen för dessa elever.
- Prognosen för måluppfyllelsen i vuxenutbildningen varierar mellan utbildningarna där Yrkesvux, Vårdvux och Yrkeshögskolan har god prognos för måluppfyllelsen. Inom övriga utbildningarna i vuxenutbildningen uppger rektorer att de kan se att studerande i högre utsträckning än tidigare arbetar vid sidan av sina studier samt att de har lägre förkunskaper med sig, vilket påverkar måluppfyllelsen. SFI signalerar en lägre måluppfyllelse än tidigare, detta med anledning av att en majoritet av de studerande idag har mycket kort skolbakgrund vilket påverkar genomströmningshastigheten.

- Prognosen för måluppfyllelsen i anpassad gymnasieskola är god och rektorerna bedömer att det inte finns några avvikelser vid jämförelse med tidigare år.

Beslutsunderlag

1. 10-dagars 2023-03, GVUN

Samverkan

- FSG 2023-04-18

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsens diarium

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

10-dagars 2023-03

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ekonomisk redovisning

	Ack utfall fg år	Budget	Budget för perioden	Ack utfall	Avvikelse	Prognos-avvikelse
Politisk verksamhet	283	1 275	302	291	11	0
Gemensam utbildningsadministration	4 925	22 975	5 529	5 684	-155	0
Gymnasieskola	104 765	497 299	120 361	118 189	2 172	0
Vuxenutbildning	18 748	96 600	20 367	20 520	-153	0
Gymnasiesärskola	7 895	39 200	9 642	7 545	2 097	0
Annan utbildning	16	500	125	18	107	0
Insatser enl LSS och SFB	295	600	146	628	-482	0
Buffert	0	6 651	1 663	0	1 663	0
Nettokostnad	136 928	665 100	158 135	152 878	5 257	
Kommunbidrag	143 813	665 100	152 878			
Resultat jämfört med kommunbidrag	6 885		5 257		5 257	
Godkänt ianspråktagande av ack. resultat						
Godkända "öronmärkta" projekt						
Resultat jämfört med tillgängliga medel	6 885		5 257		5 257	

Verksamhetsmätt

Gymnasieskola

Verksamhetsmätt	Utfall Mar 2022	Budget 2023	Utfall Feb 2023	Utfall Mar 2023
Antal elever från kommunen i gymnasieskola	4 033	4 129	4 008	4 001
Totalt antal elever i Borås Stads gymnasieskolor.	4 282	4 632	4 363	4 350
Antal individer i Borås Stads kommunala aktivitetsansvar (ej budget-mätt)	305		357	354
Antal elever från andra kommuner.	891	940	901	895
Antal elever hos extern utbildningsanordnare.	614	612	575	576

Gymnasiesärskola

Verksamhetsmätt	Utfall Mar 2022	Budget 2023	Utfall Feb 2023	Utfall Mar 2023
Antal elever från kommunen i gymnasiesärskola	65	64	61	58
Totalt antal elever i Borås Stads gymnasiesärskolor	81	93	83	82
Antal elever från andra kommuner	19	26	24	25

Kommentarer

Prognos för helåret

Nämnden planerar redovisa ett nollresultat 2023.

Tidigt identifierade risker i prognosen

- Med anledning av världsläget kan flyktingströmmar, som påverkar sfi och språkintröskning, vara svårprognosticerade. Dessutom kan inflationen göra att priser på läromedel och livsmedel ökar mer än vad som tagits höjd för i budget.
- Osäkerheten när det gäller köpta – sålda platser i alla verksamheter är stor fram till en bit in på det nya läsåret, när klasserna stabiliserats. Elevantalen för hösten är svåra att prognosticera, eftersom det är svårt att förutse elevernas gymnasieval som är klara först i juli.
- Historiskt har vi sett att sökta statsbidrag kan avslås, alternativt omfördelas sent på året, vilket är en risk som kan få stor påverkan på resultatet, särskilt när det gäller vuxenutbildningen.

Godkännande av avtalsförslag – Förlängning av hyresförhållande, Textile Fashion Center i Simonsland

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner upprättat avtalsförslag gällande förlängning av hyresförhållande för Yrkeshögskolan på Textile Fashion Center i Simonsland i avvaktan på att lokaler på Fabriksgatan 11 färdigställs.

Ärendet i sin helhet

Gymnasie-och vuxenutbildningsförvaltningen har 2023-03-01 till Lokalförsörjningsförvaltningen översänt en framställan om att få förlänga förhyrningen av nuvarande lokaler på Textile Fashion Center i Simonsland för Yrkeshögskolans räkning i avvaktan på att lokalerna på Fabriksgatan 11 färdigställs. Ombyggnationen på Fabriksgatan 11 är fördröjd p.g.a. försenat bygglov.

Lokalförsörjningsförvaltningen har enligt delegationsbeslut fattat beslut om att godkänna upprättat förslag till förlängning av hyresavtal under förutsättning att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden gör detsamma.

Yta för förhyrning är 1 357 kvm perioden 2023-06-01 – 2023-07-31. Därefter är förhyrd yta 1 298 kvm från 2023-08-01 – prel. 2024-03-31.

Ny schablonhyra är 1 362 kr/kvm. 2023 års nivå.

Beslutsunderlag

1. Delegationsbeslut Lokalförsörjningsförvaltningen - Förlängning av hyresförhållande Simonsland - Vuxenutbildningen

Samverkan

FSG 2023-04-18

Beslutet expedieras till

1. Lokalförsörjningsnämndens diarium

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

Malin Gramstad
Handläggare
033 357385

Delegationsbeslut: Förlängning av hyresförhållande Simonsland - Vuxenutbildningen

Delegationsart

Lokalförslörjningsnämndens Delegationsbestämmelser 2023 ärende 4.4c

Beslut

Under förutsättning att Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner avtalsförslaget beslutar Hyres- och förvaltningsavdelningschef, i enlighet med gällande delegationsbestämmelser 2023 ärende 4.4c, att godkänna detsamma enligt angivna villkor.

Sammanfattning

2023-03-01 mottog LFF en framställan av Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen om att få förlänga förhyrningen av nuvarande lokaler på Textile Fashion Center i Simonsland i avvaktan på att lokalerna på Fabriksgatan 11 färdigställs.

Yta:

1 357 kvm från 2023-06-01 – 2023-07-31

1 298 kvm från 2023-08-01 – prel. 2024-03-31 (är ett prel. datum då detta beslut tas är inte bygglov beviljat och fått startbesked för förhyrningen på Fabriksgatan 11).

De blåmarkerade ytorna gäller för denna förhyrning. Se bilaga

Schablonhyra ny: 1 362 kr/kvm. 2023 års nivå

Lokalerna förhyrs i befintligt skick.

Beslutsunderlag

1. Ritning
2. Framställan förlängning av förhyrning TFC

Beslutet expedieras till

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Lokalförsörjningsnämnden

Thobias Mattsson
Avd. chef Hyres- och förvaltningsavdelningen

Anna Berner
Handläggare
033 357771

Datum
2023-04-25

Instans
**Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden**
Dnr GVUN 2023-00023 1.1.3.1

Redovisning av Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att godkänna redovisningen av uppdrag som inte ingår i budget.

Ärendet i sin helhet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har av Kommunfullmäktige fått tre uppdrag som inte ingår i budget;

Sedan i mars 2022 har nämnden uppdraget att införa menssäkrade toaletter i en eller flera verksamheter. Om provverksamheten faller väl ut kan den utökas till fler verksamheter. Nämnden bedriver provverksamhet för menssäkrade toaletter på Bäckängsgymnasiet och Almåsgymnasiet från och med höstterminen 2022. Testverksamheten planeras att pågå under 2023 och utvärdering av provverksamheten ska genomföras under våren 2024.

Sedan i maj 2022 har nämnden uppdraget att inventera behovet och installera hjärtstartare efter behov. Nämnden har inventerat behovet av hjärtstartare och komplettering kommer ske i två verksamheter.

Sedan i augusti 2022 har förvaltningen uppdraget att tillsammans med Fritid- och folkhälsoförvaltningen utreda hur man i samarbete kan öka den fysiska aktiviteten hos fler gymnasieungdomar i Borås Stad. Utredningen pågår enligt plan och representanter från gymnasieskolornas skolsköterskor ingår i en arbetsgrupp som tittar på olika tillvägagångssätt. Utredningen beräknas vara klar under hösten 2023.

Beslutsunderlag

1. Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, april 2023, nämnden rapport (Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden)

Samverkan

FSG 2023-04-18

Beslutet expedieras till

1. Kommunstyrelsen

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

Kommunfullmäktiges uppdrag som inte ingår i budget, april 2023, nämndens rapport

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Uppdrag

Ärende som har genererat uppdraget	Uppdrag	Status april 2023	Kommentar
KF 2022-03-24 Svar på motion av Inger Landström (V), Ida Legnemark (V), Peter Lund (V) och Anita Spjuth (V): Menssäkra Borås	Fritids- och folkhälsonämnden, Grundskolenämnden och Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden får i uppdrag att testa menssäkrade toaletter i sina verksamheter	 Delvis genomfört	Automater för fria mensskydd finns installerade på ett urval av skoltoaletterna på Bäckängsgymnasiet och Almåsgymnasiet sedan hösten 2022. En testperiod genomförs under 2023 och kommer att utvärderas under första halvåret 2024.
Svar på motion av Stefan Lindborg (V): En hjärtefråga, KF 2022-05-12	Nämnderna ges i uppdrag att inventera behovet och installera hjärtstartare efter behov.	 Genomfört	Inventering är genomförd och komplettering kommer ske i två verksamheter.
Svar på motion av Lisa Berglund (KD): Öka den fysiska aktiviteten hos unga (KF 20220825)	Uppdra åt Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen att utreda hur man i samarbete med Fritids- och folkhälsoförvaltningen kan öka den fysiska aktiviteten hos fler gymnasieungdomar i Borås Stad.	 Delvis genomfört	En utredning pågår kring hur samarbetet med Fritids- och folkhälsoförvaltningen ska se ut för att öka den fysiska aktiviteten hos fler gymnasieungdomar i Borås Stad. För gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen deltar representanter från gymnasieskolornas skolsköterskor i en arbetsgrupp som tittar på olika tillvägagångssätt i utredningen. Utredningen beräknas vara klar under hösten 2023.

Skolchefens rapport till huvudmannen

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beslutar att godkänna upprättad rapport för 2023.

Nämnden noterar att det i rapporten framgår att det finns utmaningar vad gäller implementeringen av reformerna ämnesbetyg och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram och att det kan finnas behov av ytterligare resurser vad gäller implementeringen.

Ärendet i sin helhet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. För att belysa vikten av det strategiska arbetet för att förbättra den svenska skolan med utgångspunkt i bl.a. 2015 års skolkommissions förslag till nationell strategi för kunskap och likvärdighet i utbildningen skall huvudmannen utse en skolchef. (Prop. 2017/18:182)

"Bakgrunden till detta är problem med kvalitetsbrister inom den svenska skolan. Som angetts i avsnitt 4.4 har Statens skolinspektion och Statens skolverk bl.a. konstaterat att kommuner i vissa fall tolkar nationella krav och mål mer som ambitiösa visioner än som direkt styrande förutsättningar för sin skolverksamhet. I praktisk handling riskerar de statliga kraven då att underordnas den kommunala prioriteringen." (Prop. 2017/18:182, s. 36)

Propositionen säger följande om skolchefens uppdrag:

- Värna ansvarsfördelningen.
- Stimulera enhetsövergripande samarbete
- Systematiska kvalitetsarbetet
- Åtgärda brister inom ramen för sina befogenheter
- Informera den del av huvudmannen som är ytterst ansvarig

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har utsett Förvaltningschef till att vara skolchef. Skolchefens bedömning är att rapportering årsvis till nämnden är rimlig och lämnar därför rapport för det gångna året.

Rapport 2023 fokuserar på följande tre områden:

- Elevernas rätt till likvärdig utbildning
- Efterlevnad av frånvarorutin
- Införande av ämnesbetyg och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram

Skolchefens bedömning är att regelefterlevnaden är god inom elevernas rätt till likvärdig utbildning och frånvarorutinen. Skolchefen konstaterar att det finns utmaningar vad gäller införande av ämnesbetyg och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram som förvaltningen behöver understödja.

Beslutsunderlag

1. 1. Skolchefens rapport till huvudmannen – April 2023

Samverkan

FSG 2023-04-18

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen
Anna Berner, 0768-887771
anna.berner@boras.se

Skolchefens rapport till huvudmannen – April 2023

Sammanfattning

Ur skolchefens omfattande uppdrag har skolchefen prioriterat de områden där det känns angeläget för nämnden att vara uppdaterad. Detta är den fjärde rapporten från skolchefen till huvudmannen.

De tidigare rapporterna har fokuserat på följande områden:

Rapport 2020

- Lagar och regler
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Ändamålsenlig resursfördelning
- Ansvarsfördelning

Rapport 2021

- Hantering av kränkningsärenden
- Hantering av disciplinära åtgärder
- Elevernas rätt till likvärdig utbildning
- Systematiskt kvalitetsarbete

Rapport 2022

- Elevernas rätt till likvärdig utbildning
- Systematiskt kvalitetsarbete
- Samverkan med andra aktörer
- Hantering av ordningsregler

Rapport 2023 fokuserar på följande tre områden:

- Elevernas rätt till likvärdig utbildning
- Efterlevnad av frånvarorutin
- Införande av ämnesbetygsreformen och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram

Skolchefens bedömning är att regelefterlevnaden är god inom elevernas rätt till likvärdig utbildning och frånvarorutinen. Skolchefen konstaterar att det finns utmaningar vad gäller införande av ämnesbetyg och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram som förvaltningen behöver understödja.

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
2	Rapport	4
2.1	Elevernas rätt till likvärdig utbildning	5
2.2	Efterlevnad av frånvarorutin	7
2.3	Införande av ämnesbetygsreformen och reformen grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram	7
3	Slutsats	9

1 Bakgrund

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. För att belysa vikten av det strategiska arbetet för att förbättra den svenska skolan med utgångspunkt i bl.a. 2015 års skolkommissions förslag till nationell strategi för kunskap och likvärdighet i utbildningen skall huvudmannen utse en skolchef. (Prop. 2017/18:182)

”Bakgrunden till detta är problem med kvalitetsbrister inom den svenska skolan. Som angetts i avsnitt 4.4 har Statens skolinspektion och Statens skolverk bl.a. konstaterat att kommuner i vissa fall tolkar nationella krav och mål mer som ambitiösa visioner än som direkt styrande förutsättningar för sin skolverksamhet. I praktisk handling riskerar de statliga kraven då att underordnas den kommunala prioriteringen.” (Prop. 2017/18:182, s. 36)

Propositionen säger följande om skolchefens uppdrag:

- Värna ansvarsfördelningen.
- Stimulera enhetsövergripande samarbete
- Systematiska kvalitetsarbetet
- Åtgärda brister inom ramen för sina befogenheter
- Informera den del av huvudmannen som är ytterst ansvarig

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har utsett Förvaltningschef till att vara skolchef. Skolchefens bedömning är att rapportering årsvis till nämnden är rimlig och lämnar därför rapport för det gångna året.

2 Rapport

Ur skolchefens omfattande uppdrag har skolchefen prioriterat de områden där det känns angeläget för nämnden att vara uppdaterad.

Rapport 2023 fokuserar på följande tre områden:

- Elevernas rätt till likvärdig utbildning
- Efterlevnad av frånvarorutin
- Införande av ämnesbetygsreformen och reformen grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram

2.1 Elevernas rätt till likvärdig utbildning

”Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som gäller, ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

Elever som lätt uppfyller de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.” (3 kap. 2-9 § skollagen)

Den övergripande bedömningen är att elevernas rätt till likvärdig utbildning efterlevs och att det finns tillgång till ändamålsenligt stöd inom alla verksamheter. Verksamheterna beskriver att det är likvärdig utbildning med små skillnader på förutsättningar mellan enheterna.

Någon gymnasieskola beskriver att det pågår ett omställningsarbete inom verksamheten då det tidigare har upplevs ovant inom vissa program att arbeta med elever som är i behov av extra hjälp och stöd. Det rörs sig framförallt om program som tidigare alltid har upplevt att eleverna haft höga meritvärden vid inträdet till programmet.

Gymnasieskolorna beskriver att det finns tydliga rutiner för dokumentation och uppföljning av elevernas behov av anpassningar och särskilt stöd. Några gymnasieskolor samt anpassad gymnasieskola använder sig exempelvis av lärplattformen Unikum för att dokumentera och följa upp.

Tre av gymnasieskolorna beskriver att anpassningar i första hand genomförs på gruppnivå istället för individnivå. Den generella undervisningen präglas för alla elever av olika anpassningsåtgärder på gruppnivå, då det inom många klasser finns flertalet elever i behov av sådana. Många elever kommer till skolorna med överlämning och behov. I många undervisningsgrupper på vissa gymnasieskolor behöver minst hälften av eleverna anpassningar och strategier måste tas fram

hur hela klassen ska få likvärdig undervisning. Läraren måste hjälpa andra, och andra får vänta och därför måste undervisningen anpassas till hela klassen.

Inom anpassad gymnasieskola ses också ett behov av att utvärdera om elever har för mycket anpassningar. Det är viktigt att anpassningar sker när behovet finns och inte för att anpassa enbart utifrån att det är en speciell målgrupp. Eleverna ska ges förutsättningar att bli självständiga.

Insatser med särskilt stöd planeras när anpassningar inte bedöms vara tillräcklig åtgärd för att eleven ska nå målen för utbildningen. Såväl pedagogisk personal som elevhälsans personal är delaktiga i planering av anpassningar och särskilt stöd. Anpassningar är första steget och ges inom ramen för undervisningen och då det beslutas om särskilt stöd för elevhälsan in ytterligare ett perspektiv. Uppföljning av insatserna sker genom täta avstämningar med ansvarig rektor.

För Vuxenutbildningen ser likvärdig undervisning olika ut för olika skolformer. Det finns riktlinjer i kurserna så att förutsättningarna ska bli lika. Det är mycket av utbildningarna som är individanpassat. Där jobbar lärarlagen tillsammans för att hålla samma kvalitet genom kollegialt pedagogiskt lärande.

Vuxenutbildningen har ingen lagstadgad elevhälsa som gymnasieskolorna och anpassad gymnasieskola. Istället finns det ett resursteam vilket erbjuds till eleverna utan lagkrav. Satsningen bedöms vara nödvändig utifrån att elevernas behov av hjälp och stöd inte försvinner bara för att eleverna blir vuxna och byter skolform.

Andelen elever som är i behov av anpassningar och särskilt stöd bedöms ha ökat inom samtliga verksamheter inom gymnasieskola, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildning. Upplevelsen från gymnasieskolorna är att grundskolan ofta plockar bort ämnen ur elevers schema och anpassar elevers skoldag vilket medför svårigheter i planering och genomförande vid övergång från grundskola till gymnasieskola. Gymnasieskolorna med övervägande del yrkesutbildningar har särskilt svårt att motsvara elevernas tidigare stödinsatser från grundskolan, särskilt då eleverna ska ha arbetsplatsförlagt lärande (APL) och där förberedas för arbete i sin framtida yrkesroll.

Andelen behöriga lärare inom verksamheterna bedöms vara hög. En majoritet av de lärare som inte är behöriga deltar i behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare. De få undantagsfall som inte är behöriga eller studerar har en yrkeskompetens eller annan kompetens som bedöms vara oersättlig.

De ekonomiska förutsättningarna kopplade till att kunna ge stöd till eleverna i år jämfört med föregående år är goda. Samtliga verksamheter menar att 2022 och 2023 har varit stabila ekonomiska år som möjliggjort stödinsatser. Dock finns en oro för vad de kommande åren kommer att få för effekt på verksamheternas stödorganisationer.

2.2 Efterlevnad av frånvarorutin

I maj 2022 fastslog förvaltningens ledningsgrupp en frånvarorutin som syftar till ett gemensamt arbetssätt för att förebygga, tidigt upptäcka och sätta in åtgärder för att motverka frånvaro och främja närvaro. Efterlevnaden av den förvaltningsövergripande frånvarorutinen bedöms vara hög i samtliga verksamheter.

Bedömningen från verksamheterna är att frånvarouppföljningen fungerar väl men att det kan behövas kompletteras med närvarofrämjande insatser. Rutinen bedöms vara till för skolornas uppföljning i första hand och upplevs inte ha effekt kring att främja elevens närvaro. Två av gymnasieskolorna arbetar utifrån sina utvecklingsplaner med närvarofrämjande insatser och aktiviteter.

Den förvaltningsövergripande frånvarorutinen riktar sig till gymnasieskolorna samt anpassad gymnasieskola och inte till Vuxenutbildningen eftersom all undervisning inte är närvaroobligatorisk. Vuxenutbildningen har därför en egen rutin för frånvaro.

2.3 Införande av ämnesbetygsreformen och reformen grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram

För utbildning som startar hösten 2023 införs reformen grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram vilket innebär att de kurser som krävs för grundläggande behörighet ska ingå i programstrukturen för alla yrkesprogram. För att säkra elevers rätt att läsa det som krävs för grundläggande behörighet utan att minska yrkesinnehållet ska programmets omfattning utökas, både vad gäller antalet gymnasiepoäng och garanterad undervisningstid. Barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet kommer att omfatta 2700 gymnasiepoäng. Övriga yrkesprogram kommer att omfatta 2800 gymnasiepoäng. Elever kommer ha möjlighet att välja bort delar av det som krävs för grundläggande behörighet.

För utbildning som startar hösten 2025 införs ämnesbetyg i gymnasieskolan samt inom komvux på gymnasial nivå och komvux som anpassad utbildning på gymnasial nivå. Det ämnesutformade betygssystemet kommer att ersätta dagens system med kurser och kursbetyg. Ett ämne kommer att bestå av en eller flera nivåer. För varje nivå ska det anges hur många gymnasiepoäng eller gymnasiesärskolepoäng som nivån omfattar. Betyg ska sättas efter varje avslutad nivå. När en elev har fått ett godkänt betyg på en högre nivå i ett ämne ersätter betyget på den högre nivån det eller de betyg som eleven har fått på lägre nivåer. Det gäller även om eleven har läst den högre nivån inom komvux och den eller de lägre nivåerna i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan.

Reformerna innebär att yrkesprogram inom gymnasieskolan de närmaste åren kommer att undervisa enligt olika styrdokument för olika årskurser. Exempelvis läsåret 25/26 kommer eleverna i årskurs 1 läsa enligt programstrukturen utifrån ämnesbetygsreformen. Årskurs 2 kommer läsa enligt programstrukturen införd för grundläggande högskolebehörighet och årkurs 3 läser enligt programstrukturen införd för grundläggande högskolebehörighet. Eleverna i år

3 är den första årskullen som läser de nya kurserna. Detta ställer höga krav på undervisande lärare.

Införande av ämnesbetygsreformen

Samtliga verksamheterna påverkas av reformen kring ämnesbetyg. För anpassad gymnasieskola bedöms påverkan av reformen inte vara stor.

Inom verksamheterna finns en oro kring att lärare kommer att behöva söka om sina behörigheter och att det kan bli stökigt innan det är klarlagt vilka lärare som har fått vilka behörigheter. En särskild oro finns för om yrkeslärare kommer få samma behörigheter som tidigare. Om inte, kommer det att få effekt genom organisatoriska utmaningar exempelvis inom Bygg- och anläggningsprogrammet.

Lärarna kommer att få undervisa i två olika reformer fram till 2030. En farhåga finns att det kommer ta lång tid att fördela eleverna mellan den nya och gamla reformen och att det blir mer splittring i klassrummen med elever med olika nivåer. Det finns också en oro över hur mycket studie- och yrkesvägledarna kommer få arbeta med att informera och vägleda eleverna inom exempelvis Vuxenutbildningen.

Tack vare att Borås Stad har varit officiell remissinstans vid två tillfällen har lärarna redan fått viss förberedelse för att sätta sig in i remissens ändringar. Lärarna behöver även fortsatt ges förutsättningar för att arbeta och implementera reformen, annat utvecklingsarbete kan komma i skymundan.

De ekonomiska konsekvenser som ses är att det kommer behövas nya läromedel och eventuellt annat nytt material i samtliga ämnen som berörs av ämnesbetygsreformen. Vissa yrkeskurser utgår helt medan andra är helt omformulerade.

Samtliga gymnasieskolor och gymnasiedelarna inom Vuxenutbildningen lämnar önskemål om att det ska ges förutsättningar att samverka förvaltningsövergripande genom ämnesträffar. Det betonas att detta bör prioriteras framför andra utvecklingsområden.

Införande av grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram

Almås gymnasiet och Viskastrandsgymnasiet samt till viss del Sven Eriksongymnasiet påverkas av införandet av reformen grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram.

Arbetet med implementeringen av reformen pågår inom berörda verksamheter. Reformen gäller för utbildning med start hösten 2023. Förändringarna blir dock inte synliga förrän läsåret 2024/2025 då de elever som startade hösten 2023 går i år 2. Skolorna måste dock informera eleverna om de olika alternativen kring att läsa grundläggande behörighet under hösten 2023 för att eleverna ska ha möjlighet att välja upplägg av utbildningen under våren 2024.

Almåsgymnasiet och Viskastrandsgymnasiet ser ett behov av förstärkning av lärare i svenska och engelska, något som bedöms bli kostsamt. Detta är en gemensam utmaning för hela riket.

För Sven Eriksonsgymnasiet är påverkan av reformen kring grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram inte särskilt stor. Det är endast ett av verksamhetens program som berörs och bedömningen är att det går att lösa elevens utökade valmöjlighet inom verksamheten.

Almåsgymnasiet lyfter även att de nya programstrukturerna för grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram inte möter upp programrådets förväntningar på utbildningen, exempelvis mindre svenska/svenska som andraspråk på Vård- och omsorgsprogrammet och Barn- och fritidsprogrammet. Dock åtgärdas detta igen när ämnesbetyg införs 2025. Men det kan få en påverkan för elever som startar 2023 och 2024.

En annan utmaning som ses med införandet av grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram är att undervisningsgrupper (exempelvis individuellt val) kan initieras, startas och sedan tömmas på elever när eleven får möjlighet att välja bort grundläggande behörighet och ändå uppnå krav till yrkesexamen. Det ses som en risk att reformen blir svår att lösa organisatoriskt, kostsam och ekonomiskt ineffektiv.

Det finns en farhåga över att både ämnesbetygsreformen och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram kan komma att leda till ökad rörlighet bland eleverna. För grundläggande högskolebehörighet grundar sig oron i att det kan ske en ökning av elever som väljer att avbryta sina studier på grund av den högre belastningen som att läsa fler kurser leder till. Inom ämnesbetygsreformen ses en risk utifrån att elever kan komma att hoppa av kurser om det finns risk för dåligt betyg vilket skapar utmaningar inom planering och organisering av verksamheten.

3 Slutsats

Skolchefens bedömning är att elevernas rätt till likvärdig utbildning tillgodoses.

Skolchefens bedömning är att implementeringen av den förvaltningsövergripande frånvarorutinen för gymnasieskola och anpassad gymnasieskola är genomförd och att efterlevnaden är hög. Det konstateras att det finns utvecklingsmöjligheter kring att stärka de närvarofrämjande insatserna i verksamheterna.

Skolchefen konstaterar att det finns utmaningar vad gäller införande av ämnesbetyg och grundläggande högskolebehörighet på yrkesprogram. Arbetet pågår för att underlätta implementeringen av reformerna. Det konstateras också att det finns önskemål om att möjliggöra ett förvaltningsövergripande samarbete utifrån implementeringen av ämnesbetygsreformen.

Malin Gemzell
Handläggare
0734 328643Datum
2023-04-25Instans
**Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden**
Dnr GVUN 2023-00024 3.5.0.1.3

Internationaliseringsplan

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner upprättad Internationaliseringsplan för Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen.

Ärendet i sin helhet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har uppdragit åt förvaltningen att stärka det internationella arbetet. Nämnden beslutade 2022 att prioritera arbetet med internationalisering och att utöka antalet internationella utbyten för att det ska komma fler elever till del. I beslutet ingick att satsa på ett bredare arbete med internationalisering samt utöka resurserna med ytterligare en internationell koordinator kopplad till gymnasieskolan.

Internationaliseringsplanen är en övergripande plan för samtliga verksamheter i Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och har som syfte att tydliggöra riktning i arbetet framåt.

Planen identifierar tre utvecklingsområden och sätter upp målbilder för dessa.

I planen ges förslag på hur miljömässiga aspekter av ökat resande ska behandlas.

Social dimension

I planen har barnrättsperspektivet tagits i beaktande. Ett av tre utvecklingsområden är Likvärdighet – där utbildningens kompensatoriska uppdrag belyses. Förslaget innebär att Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen arbetar för att alla elever, oavsett hemförhållanden, skola eller program, ska ges likvärdiga möjligheter att delta i internationella projekt.

Beslutsunderlag

1. Internationaliseringsplan, Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen

Samverkan

FSG 2023-04-18

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

Malin Gemzell, 0734-32 86 43
malin.gemzell@boras.se

Internationaliseringsplan

Fastställd av förvaltningens ledn.grp.
2023-04-25

Sida
1(9)
Ansvarig för revidering
Chef för kvalitet och utveckling

Gymnasie- och
vuxenutbildningsförvaltningen

Plan för internationalisering

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Uppdrag och syfte	5
3	Beskrivning av nuläge	5
4	Utvecklingsområden	7
4.1	Utvecklingsområde – organisation av det internationella arbetet.....	7
4.2	Utvecklingsområde – Det goda lärandet.	8
4.3	Utvecklingsområde – likvärdighet.....	8
5	Slutsatser och rekommendationer	9

1 Inledning

För att erbjuda konkurrenskraftig och kvalitativ utbildning behöver Borås stad inhämta kunskaper från hela världen. Deltagande i internationella aktiviteter kan ge värdefulla kontakter, insikter i kulturell mångfald samt förberedelse och förståelse för ett samhälle med allt tätare kontakter över nations- och kulturgränser.

Elever, studerande och personal behöver ges de bästa förutsättningarna att framgångsrikt kunna verka på en global arbetsmarknad. Inom Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen passerar cirka 4500 elever på gymnasiet och 5500 studerande på vuxenutbildningen varje läsår. För var och en av dessa elever och studerande kan en internationell erfarenhet vara avgörande för framtida val av studier och yrke. Bland de cirka 870 medarbetarna finns ett behov av att ständigt omvärldsbevaka och uppdatera inom sitt område som en del av sin kompetensutveckling. Alla som deltar i internationella samarbets- och utbytesprojekt får möjlighet att lära i mötet med människor från andra kulturer och traditioner och själva dela med sig av sina erfarenheter till andra. Förutsättningarna att förstå sig själv i ett större sammanhang ökar.

Internationalisering är först och främst en satsning på elevers lärande, men kan också användas för fortbildning av lärare, skolledare och annan personal. Internationella utbyten i sig kan aldrig vara målet, de är ett medel för att elever ska nå längre i sin kunskapsutveckling.

Varför internationalisering

Det finns flera olika visioner och målsättningar som pekar åt samma håll – internationalisering är en fråga verksamheterna inom Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen ska arbeta med.

I de nationella styrdokumenterna, som läroplanen (Gy11) finns, under rubriken *Gymnasieskolans uppdrag*, det internationella perspektivet med som ett av fyra perspektiv som ska genomsyra all undervisning. Läroplanen har redan tidigare poängterat:

Skolan ska bidra till att elever får en identitet som kan relateras till inte bara det specifikt svenska utan också det nordiska, det europeiska och ytterst det globala. Internationella kontakter och utbildningsutbyte med andra länder ska främjas. (Gy11) (GySär13)

En liknande formulering finns i Läroplan för vuxenutbildningen (Lvux 12).

Utöver detta finns det internationella och lokala riktlinjer som pekar åt samma håll. Exempelvis fastställer Agenda 2030 i mål nummer 4 – god utbildning för alla - delmål som handlar om att främja kulturell mångfald och globalt medborgarskap. Europeiska kommissionen har ambitiösa målsättningar och satsar stort på att utveckla samarbeten inom Europa.

Borås stad har en internationell policy som i detta nu ligger i politisk beredning. I den tidigare internationella policyn står det att det ”internationella arbetet ska vara en naturlig del i alla verksamheter”. I utvecklingsplanen för Gymnasie- och vuxentutbildningsförvaltningen, *Bildningsstaden Borås*, beskrivs det goda lärandet och vilka vägar vi behöver gå för att nå tid. Inom arbetet med Socialt hållbart Borås finns en intention om att ge alla stadens medborgare möjligheter och förutsättningar att utvecklas. Skolan har här en viktig roll, inte minst genom sitt kompensatoriska uppdrag.

I Visionen om framtidens Borås beskrivs en högklassig utbildning, där samverkan med olika aktörer bidrar till attraktiva utbildningar på alla nivåer.

2 Uppdrag och syfte

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har uppdragit till förvaltningen att stärka det internationella arbetet. Nämnden beslutade 2022 att prioritera arbetet med internationalisering och att utöka antalet internationella utbyten för att det ska komma fler elever till del. I beslutet ingick att satsa på ett bredare arbete med internationalisering samt utöka resurserna med ytterligare en internationell koordinator kopplad till gymnasieskola.

Internationaliseringsplanen är en övergripande plan för samtliga verksamheter i Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och har som syfte att tydliggöra riktning i arbetet framåt.

3 Beskrivning av nuläge

Verksamheterna inom Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen i Borås har alla erfarenhet av internationella samarbeten och utbytesverksamhet. Ekonomiskt har situationen varit ansträngd under andra halvan av 2010-talet och sedan följde pandemiåren 2020-2022. Detta har gjort att arbetet med internationella projekt har haft lägre aktivitet under några år. Dock kan vi se att alla verksamheter har haft någon form av internationella projekt under de senaste åren.

Någon skola har genomfört internationella utbyten med egna medel inom programmets budget. Detta är självklart en prioriteringsfråga men det ger ekonomiska fördelar att ansöka om de medel som fördelas av EU och svenska staten där det är möjligt.

Internationaliseringsfrågan har inte tidigare samordnats på förvaltningen men sedan oktober 2022 finns det två internationella koordinatörer anställda, en på vuxenutbildningen och en med inriktning mot gymnasieskolan.

Det finns olika fonder och program där man kan söka medel för internationalisering inom utbildningsområdet.

Europeiska kommissionen har sedan 1987, då Erasmusprogrammet introducerades, lyft fram internationella mobiliteter och internationellt samarbete som nyckeln till ett starkt EU. Erasmus+ har under nuvarande programperiod, 2021-2027, en budget på över 26 miljarder euro. Erasmus+ ska bidra till ett mer demokratiskt och resursstarkt Europa genom att öka kvaliteten på utbildningsområdet. Läs mer: <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/sv>

Nordiska ministerrådet stödjer samarbete mellan de nordiska och baltiska länderna samt Åland, Färöarna och Grönland. Genom programmet Nordplus kan organisationer inom hela utbildningsområdet söka bidrag för olika typer av utbyten och samarbeten. Läs mer: <https://www.nordplusonline.org/>

Svenska staten finansierar programmet Atlas för utbildningssamarbete mellan Sverige och resten av världen. Atlasprogrammet presenteras och administreras via Universitets- och högskolerådet. Läs mer: <https://www.utbyten.se/>

Det finns även en del privata fonder och stiftelser där främst personal inom utbildningsområdet kan ansöka om medel för att fortbilda sig eller genomföra arbete utomlands. Dessa fonder är främst för enstaka och tillfälliga aktiviteter.

4 Utvecklingsområden

Förvaltningen har identifierat tre utvecklingsområden.

4.1 Utvecklingsområde – organisation av det internationella arbetet

Omfattning

Att driva internationella projekt kräver kunskap, engagemang och resurser. Förvaltningen behöver skapa en struktur för arbetet så att det fungerar praktiskt, är möjligt att följa över tid samt går att utvärdera.

Det internationella arbetet på förvaltningen samordnas av två internationella koordinatörer. För att kompetens och erfarenheter ska spridas i organisationen behöver vi se till att det finns en fungerande struktur för att nå ut i verksamheternas alla delar.

Målbild

- Det finns ett nätverk, ”Internationella Gruppen”, med representanter från varje verksamhet. Denna grupp träffas kontinuerligt.
- Möjligheter och förutsättningar för att driva internationella projekt ska finnas i samtliga verksamheter.
- Projekt utvärderas formellt och omsätts till lärande i verksamheten

Förlopp

Inledningsvis ska vi skapa ett nätverk med representanter från varje verksamhet. Detta nätverk leds av förvaltningens internationella koordinatörer.

Därefter ska deltagare i ”Internationella gruppen” fortbildas och samverka kontinuerligt. Varje verksamhet ska kartlägga behov och styrkor.

Verksamheterna sätter upp egna mål för sitt internationella arbete, både i form av mobiliteter och i form av aktiviteter på hemmaplan. I samband med detta utreds vilket stöd från förvaltningen respektive verksamhet har behov av.

Slutligen ska varje verksamhet ha en eller flera personer med kompetens att driva internationella projekt. Förvaltningen ska ha övergripande kunskap om vad som sker i verksamheterna. Verksamheterna ska få stöd från förvaltningen och varandra i genomförandet av internationella projekt. Internationella gruppen kan också vara ett stöd för kollegor som vill implementera det internationella perspektivet i sin ordinarie verksamhet.

Förvaltningens internationella arbete presenteras i en årlig rapport till förvaltningens ledningsgrupp och nämnden.

4.2 Utvecklingsområde – Det goda lärandet.

Omfattning

Internationella projekt ska vara väl förankrade i verksamheten och komplettera det utvecklingsarbete som redan bedrivs.

Målbild

- Internationalisering används som ett verktyg för att utveckla och förbättra undervisningen.

Förlopp

Inledningsvis ska varje verksamhet, inom ramen för ordinarie utvecklingsarbete, formulera sina behov och mål.

Därefter ska förvaltningen, genom internationell koordinator och ”Internationella gruppen”, vägleda och stötta verksamheterna i på vilket sätt det internationella perspektivet kan bidra till valda utvecklingsområden.

Slutligen ska vi kunna konstatera att utvecklingsarbetet inom förvaltningen använder sig av internationella möjligheter när detta är lämpligt.

4.3 Utvecklingsområde – likvärdighet

Omfattning

Skolan har ett kompensatoriskt uppdrag som ska överbrygga elevers skilda behov och förutsättningar. Likvärdighet mellan skolor och verksamheter bör beaktas när förvaltningen fördelar resurser för internationalisering. För att uppnå målen med Socialt Hållbart Borås kan det vara avgörande för elever, från resurssvaga hem, att erbjudas möjligheter till internationell erfarenhet inom ramen för sin utbildning. Det betyder inte att alla elever ska, eller ens kan, delta i internationella utbyten – men de ska ha likvärdiga möjligheter att ansöka utifrån givna kriterier.

Målbild

- Alla elever i gymnasieskolan ska ges möjlighet att delta i internationella aktiviteter under sin gymnasietid.
- Personal inom förvaltningen ska ges möjlighet till internationell kompetensutveckling.

Förlopp/process

Inledningsvis ska varje verksamhet inventera intresse och behov hos elever, studerande och personal.

Därefter ska internationell koordinator undersöka möjligheterna till så kallad akkreditering och möjlighet att lyfta ansökan om medel till förvaltningsnivå.

Fördelarna med detta utgörs främst i att administrationen av projekt lyfts från den enskilde läraren.

Slutligen ska vi kunna erbjuda alla elever likvärdiga möjligheter att ansöka om mobilitet, via utbyten, ta emot besökare eller genomföra APL utomlands. Personal ska ha möjlighet att ansöka om jobbskuggning, fortbildning eller konferenser i ett internationellt sammanhang.

5 Slutsatser och rekommendationer

Utbildningsverksamheten har att ta hänsyn till mål och riktlinjer utifrån flera olika perspektiv. Skolans nationella styrdokument skriver tydligt fram att skolan ska uppmuntra till internationella utbyten och aktiviteter. Samtidigt ska skolan verka för en hållbar utveckling och leva upp till Borås Stads miljömål. Det innebär att verksamheten kan komma att hamna i målkonflikter.

Nämndens kärnuppdrag är utbildning och i detta är internationalisering ett viktigt inslag. Detta får till konsekvens att miljömålet att minska utsläpp i samband med resor i vissa fall kan ställas emot nämndens kärnuppdrag.

Vid genomförandet av projekt och mobiliteter ska de miljömässiga aspekterna särskilt beaktas.

För att säkerställa att så sker föreslås att:

1. resande, såväl nationellt som internationellt, redovisas på två olika sätt. Tjänsteresor behandlas på samma sätt som övriga tjänsteresor i staden. Elevresor redovisas separat.
2. Vid internationella samarbeten ska GVUFs verksamheter vara aktiva i att påverka projekten i en mer miljövänlig riktning.
3. Förvaltningen tar fram riktlinjer för hur resor som är en del av utbildningen bör värderas, enligt nedan.

Vid elevresor ska följande checklista gälla:

- Finns det möjlighet att uppnå samma mål på en plats som går att resa till med tåg, buss eller annat miljömässigt bättre alternativ än flyg?
- Kan delar av projektet genomföras digitalt för att undvika onödiga resor?
- Kan miljöperspektivet behandlas tematiskt och hållbarhetsfrågor vara en del av aktiviteten?

Uppföljning av förvaltningens internationella arbete sker en gång per år och redovisas till förvaltningens ledningsgrupp samt Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I uppföljningen ska miljömässiga- och sociala aspekter särskilt beaktas.

Jonas Wieszkos
Handläggare
033 357726

Datum
2023-04-25

Instans
**Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden**
Dnr GVUN 2022-00166 1.1.3.1

Rapport Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens klimatarbete

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner rapporten.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen får i uppdrag att med berörda chefer och personal arbeta in mätbara mål i nämndens handlingsplan för energi- och klimatstrategin. Förvaltningen får även i uppdrag att utreda hur frågor om kompetensförsörjning kan arbetas in i handlingsplanen.

Handlingsplanen ska följas upp årligen i en rapport som beskriver utsläppens utveckling, effekten av vidtagna åtgärder samt förslag på eventuella ytterligare åtgärder.

Ärendet i sin helhet

Kommunfullmäktige beslutade 2022-08-20 § 153 att uppmana alla nämnder och kommunala bolag att göra klimatarbetet till en integrerad del av verksamhetens styr- och ledningssystem, i enlighet med gällande styrdokument.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har därför uppdragit åt förvaltningen att genomföra en genomlysning av nämndens klimatarbete och hur det behöver utvecklas för att bidra till att kommunen når utsläppsmålen.

Rapporten belyser utsläpp inom nämndens verksamhet och hur nämndens arbete kan utvecklas för att minska dem och lyfter behovet av målsättningar som anger hur mycket utsläppen inom olika områden ska minska och i vilken takt. Rapporten beskriver några åtgärder som nyligen påbörjats, såsom att fastställa nya mål för utsläppen från livsmedel samt nya riktlinjer för resor i planen för internationalisering.

Beslutsunderlag

1. Rapport: Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens klimatarbete, 2023-04-03
2. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens handlingsplan för Energi- och klimatstrategi, fastställd 2023-01-31 § 13

Samverkan

FSG 2022-04-18

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

2023-04-03

1(19)

Gymnasie- och vuxenutbildnings- nämndens klimatarbete

Sammanfattning

Syftet med denna rapport är att genomlysa Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbete för att realisera Borås stads *Energi- och klimatstrategi*. Rapporten beskriver utsläppskällor inom nämndens verksamhet och nämndens arbete med att minska utsläppen.

Nämndens nuvarande handlingsplan för att minska de egna utsläppen fokuserar på tre områden: *energiförbrukning*, *livsmedel* och *resor*. Utredningens bedömning är att det är ändamålsenliga områden att fokusera på även fortsättningsvis, då det berör utsläpp som går att påverka och som utgör en viktig del av utsläppen lokalt, nationellt och globalt. Målen är dessutom förenade med andra nyttor, såsom minskade kostnader för energiförbrukning och matsvinn.

Det saknas dock en angiven nivå för hur mycket utsläppen ska minskas och storleken på de utsläppsminskningar som genomförs följs inte upp till nämnden. Detta gör att det är otydligt hur omfattande åtgärder som krävs, vad som åstadkommit hittills, samt vilka ytterligare insatser som behöver genomföras för att uppnå målen. Handlingsplanen bör därför kompletteras med mätbara mål. Sådana mål bör ange antingen hur mycket utsläppen ska minskas inom respektive område, eller andra konkreta mål som ska uppnås. Resultaten bör följas upp inför varje revidering av handlingsplanen.

Målen bör om möjligt harmoniera med de åtaganden som kommunen åtar sig att genomföra genom s.k. *klimatlöften* inom ramen för Västra Götalandsregionens satsning *Klimat 2030*. För att målen ska få genomslag bör de som ansvarar för att åtgärder genomförs vara delaktiga i att ta fram dem.

Övriga utsläpp bör i huvudsak hanteras i verksamheternas interna miljöarbete, exempelvis inom ramen för certifiering i Svensk Miljöbas. Nämnden bör dock följa även detta arbete för att kunna fatta beslut som berör gemensamma behov.

Då kompetensförsörjning som ingår i nämndens grunduppdrag är av avgörande betydelse för Sveriges klimatomställning är det lämpligt att frågan lyfts in i nämndens handlingsplan.

Innehåll

Gymnasie- och vuxenutbildnings-nämndens klimatarbete .	1
Sammanfattning	2
Innehåll	3
1 Bakgrund	4
1.1 Utredningens uppdrag	4
1.2 Koldioxidbudgeten, Energi- och klimatstrategin och kommunens klimatlöften	4
2 Utsläppskällor i nämndens verksamhet.....	6
2.1 Nämndens totala utsläpp.....	6
2.2 Utsläpp från livsmedel	7
2.3 Utsläpp från energiförbrukning	7
2.4 Utsläpp från resor	8
2.5 Övriga utsläpp	8
3 Nuläget och möjliga utvecklingsområden i klimatarbetet	10
3.1 Styrning av klimatarbetet.....	10
3.2 Nämndens egna utsläpp.....	11
Livsmedel	12
Resor ¹³	
Övriga utsläpp.....	14
3.3 Nämndens bidrag till andra utsläppsminskningar	14
Kompetensförsörjningsfrågor.....	15
4 Rekommendationer	17
5 Bilaga – Beskrivning av datakällor för beräkning av utsläpp.....	19

1 Bakgrund

1.1 Utredningens uppdrag

Kommunfullmäktige har antagit en koldioxidbudget som anger vilken mängd växthusgaser som kommunen maximalt kan släppa ut för att ligga i linje med Parisavtalets mål om en global uppvärmning väl under två grader. Uppföljning av arbetet i kommunens klimatrapport visar att kommunen inte når de uppsatta utsläppsmålen.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-08-20 § 153 att uppmana alla nämnder och kommunala bolag att göra klimatarbetet till en integrerad del av verksamhetens styr- och ledningssystem, i enlighet med gällande styrdokument.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har därför uppdragit åt förvaltningen att genomföra en genomlysning av nämndens klimatarbete och hur det behöver utvecklas för att bidra till att kommunen når utsläppsmålen.

Rapporten ska belysa:

- Nuläget i klimatarbetet.
- Vilka är de huvudsakliga utsläppskällorna inom nämndens verksamhet.
- Förslag på åtgärder för att öka takten i klimatarbetet så att nämnden bidrar till att staden uppnår utsläppsmålen.

Rapporten bör beröra både de direkta utsläppen inom nämndens egen verksamhet och områden där nämnden kan bidra till det övergripande arbetet inom kommunen. Rapporten bör även belysa miljöpåverkan från flygresor som en följd av arbetet med internationalisering.

1.2 Koldioxidbudgeten, Energi- och klimatstrategin och kommunens klimatlöften

Kommunfullmäktige har antagit en energi- och klimatstrategi som beskriver arbetet för att minska utsläppen av växthusgaser i linje med kommunens koldioxidbudget. Strategin beskriver även arbetet med att genomföra anpassningar i staden för att hantera effekterna av klimatförändringarna, vilket dock inte berörs i denna rapport.

Koldioxidbudgeten är ett dokument som beskriver hur mycket utsläpp kommunen kan släppa ut utan att överstiga sin del av Parisavtalets mål om en global uppvärmning på väl under 2 grader. Koldioxidbudgeten som är beräknad 2019 ger vid handen att varje invånare har totalt 62 ton koldioxid att förbruka från 2019 fram till 2040, vilket skulle innebära en mycket omfattande minskning.

I koldioxidbudgeten beskrivs tre olika perspektiv på utsläppen:

- *Konsumtionsperspektivet för Borås stad*, vilket berör de utsläpp som kommunen orsakar i sina verksamheter. Dessa utsläpp beräknas till c:a 43 000 ton CO₂e vilket motsvarar c:a 0,4 CO₂e ton per invånare.
- *Konsumtionsperspektivet för Borås invånare*, vilket är de utsläpp som kommuninvånarna ger upphov till genom sin konsumtion, dessa utsläpp beräknas till 8 ton CO₂e per år.
- *Det geografiska perspektivet*, är de utsläpp som uppstår inom Borås kommungränser, genom exempelvis vägtrafik, kraft- och värmeproduktion mm. Dessa utsläpp beräknas till 3 ton CO₂e per invånare och år.

Koldioxidbudgeten och energi- och klimatstrategin omfattar således de utsläpp som kommunen som organisation själva orsakar men också utsläpp från kommunens invånare. Det är därför relevant att belysa både de utsläpp som direkt orsakas av nämndens verksamhet, och den påverkan som utbildningen kan ha på utvecklingen mot ett klimatsmart samhälle.

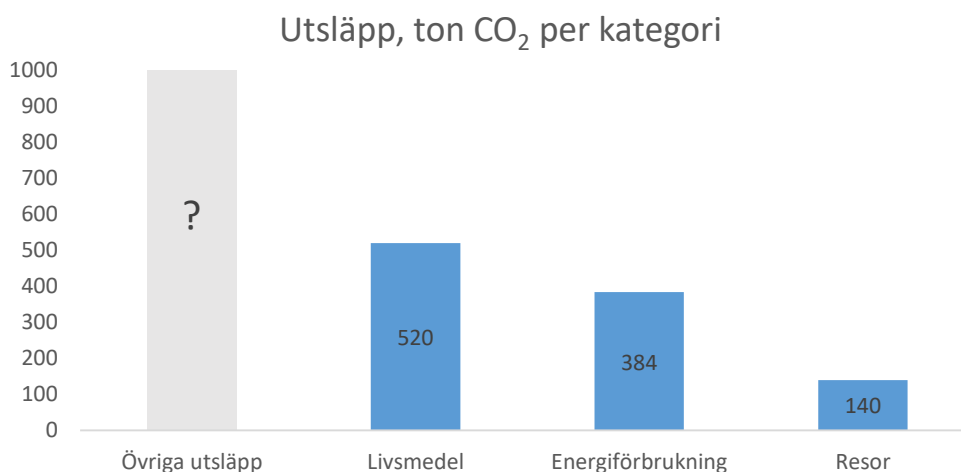
Borås stad deltar i också i Västragötalandsregionens satsning Klimat 2030 och har avgett ett antal *Klimatlöften*, som kommunen åtar sig att genomföra. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden åtog sig under 2022 att minska utsläppen från måltider och matsvinn. Regionen har utarbetat nya förslag till klimatlöften för 2024-2026 som gått ut på remiss till förvaltningar och bolag. I skrivandes stund arbetar förvaltningen med att besvara remissen.

2 Utsläppskällor i nämndens verksamhet

2.1 Nämndens totala utsläpp

Utsläppen från verksamheten består av olika växthusgaser som har olika stor påverkan på uppvärmningen. Exempelvis har ett ton metan ungefär samma effekt som 23 ton koldioxid. Ett vanligt sätt att sammanfatta klimatutsläpp är att beräkna s.k. *koldioxidekvivalenter* (CO₂e). Det innebär att effekten av samtliga växthusgaser räknas ihop till ett mått som visar vilken mängd koldioxid detta motsvarar. Genomgående i denna rapport beskrivs utsläppsmängderna i enheten Ton CO₂e.

Diagrammet nedan illustrerar utsläppskällor inom Gymnasie- och vuxen utbildningsnämndens verksamheter:

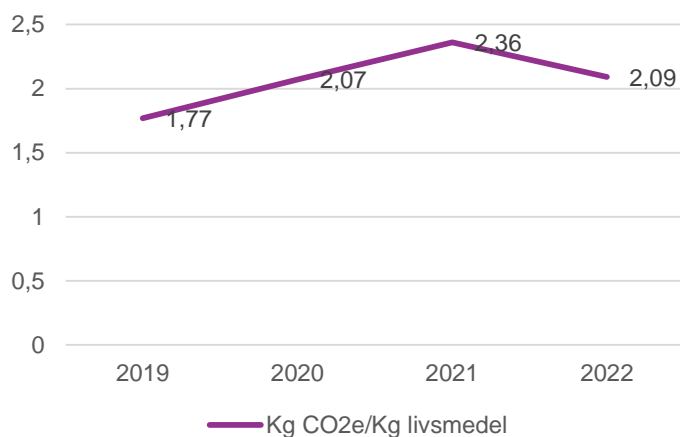

En stor del av utsläppen kan i dagsläget inte beräknas och kategoriseras på ett tillförlitligt sätt (se rubriken ”övriga utsläpp”). Dessa utgör dock en stor del, sannolikt en majoritet, av nämndens utsläpp och illustreras därför av den grå stapeln av okänd storlek. Utsläppen från livsmedel, energiförbrukning och resor motsvarar drygt 1000 ton CO₂e.

2.2 Utsläpp från livsmedel

Utsläppen från livsmedel (gymnasiets skolrestauranger) motsvarar 520 ton CO₂e för 2022.

Genom att beräkna kg CO₂e per kilo inköpt livsmedel går det att få ett sammanfattande mått på hur utsläppsintensiva måltiderna är.

Det finns ingen trend mot minskade utsläpp med detta mått.

Skolrestaurangerna arbetar även med att minska matsvinnet och har påbörjat ett arbete med att mäta mängden matsvinn kontinuerligt. Inom detta område är data än så länge otillräckligt för att beskriva nuläget, men det kommer att gå att följa upp inom ramen för klimathandlingsplanen.

2.3 Utsläpp från energiförbrukning

Utsläpp från energiförbrukning 2022, fyra gymnasieskolor:

	Mwh	Utsläppsfaktor kg CO ₂ e/Mwh ¹	Utsläpp, ton Co ₂ e
Fjärrvärme	6 908	35	242
El	3 173	47	149
Totalt	10 081		391

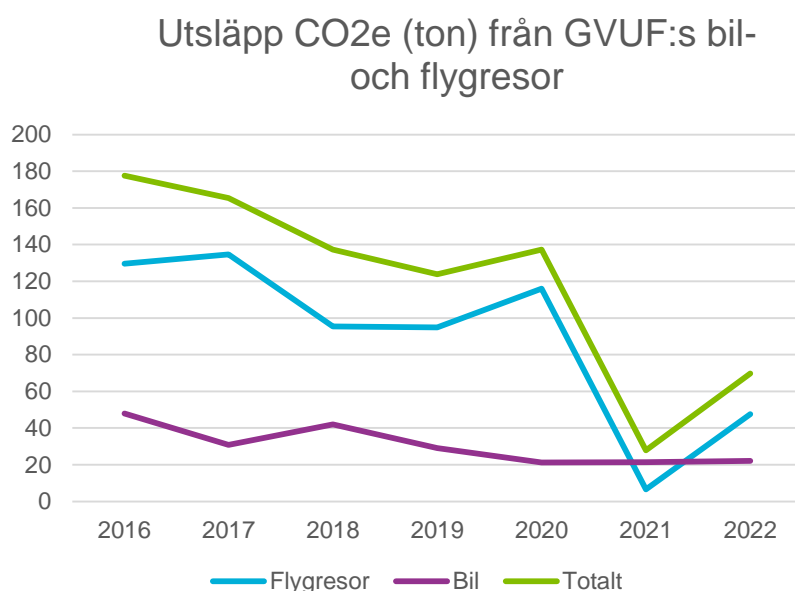
Energiförbrukning för mindre och delade byggnader är inte medräknat här, vilket innebär att de verkliga utsläppen för energi är något högre. De fyra stora gymnasieskolornas fastigheter kan fungera som en bra referenspunkt för att skapa en bild av eventuella förändringar över tid.

¹ Omräkningsfaktorn baseras på det underlag som Borås stad använder för att beräkna utsläpp från fjärrvärme respektive svensk elmix.

2.4 Utsläpp från resor

Utsläppen från resor ligger till grund för den s.k. klimatkompensationsavgiften, där nämnderna betalar ett prispåslag kr per kg CO₂e. Dessa medel ska sedan nämnden investera i klimatåtgärder.

Utsläppen från flyg har minskat under de senaste åren, men den effekten kan hänföras till pandemin. Utsläppen kan därför med nuvarande styrmedel antas förväntas att återgå till tidigare nivåer när restriktionerna upphävs globalt. Bilresor stod för 42 ton CO₂e under 2018, vilket är 30 procent av utsläppen. Dessa utsläpp har halverats mellan 2018 och 2021, vilket sannolikt delvis är en mer bestående pandemieffekt, då möten i högre utsträckning genomförs digitalt.

2.5 Övriga utsläpp

En mycket grov uppskattning av den totala mängden utsläpp genereras av verktyget SPEND. Beräkningen bygger på automatisk avläsning av fakturarader där verktyget beräknar utsläppen baserat på för typ av inköp. Totalt beräknas nämndens samtliga inköp generera hela 7 300 ton CO₂e, dvs. mångdubbelt mer än utsläppen för *livsmedel, energiförbrukning* och *resor*.

Här ingår utsläppsberäkningar från så diametralt olika produkter som livsmedel, förbrukningsmaterial och upphandlad SFI-undervisning. Ett sammanfattande mått för inköpen är givetvis behäftat med felkällor och beräkningsmetoden påverkar vilket resultat man får ut. Det finns mycket som tyder på att siffrorna från detta verktyg överskattar utsläppen från inköp. Vissa inköp tycks exempelvis beräknas dubbelt. Eftersom det endast är inköpen som mäts och beräkningsgrunden inte framgår är det oklart i vilken utsträckning siffrorna tar hänsyn till återanvändning av exempelvis datorer.

Detta kan illustreras av att siffrorna skiljer sig mycket från de som redovisas i Borås stads klimatrapport. Borås stads konsumtion enligt SPEND är över 100 000 ton CO₂e samtidigt som Borås stads utsläpp från konsumtion beräknas till 45 000 ton CO₂e i stadens klimatrapport.

Även med dessa förbehåll är det sannolikt att en majoritet av nämndens utsläpp orsakas av en bred kategori av *övriga* utsläppskällor, som innefattar IT, förbrukningsmaterial mm. Det innebär att även dessa utsläpp kommer att behöva minskas om det ska vara möjligt att komma i närheten av målen i stadens koldioxidbudget.

3 Nuläget och möjliga utvecklingsområden i klimatarbetet

3.1 Styrning av klimatarbetet

Inriktningen för nämndens arbete beskrivs i nämndens *handlingsplan* för energi- och klimatstrategin. Handlingsplanen beskriver tre områden där nämnden kan minska sina egna utsläpp: energiförbrukning, livsmedel och resor. Givet den potential som finns för utsläppsminskning är detta lämpliga områden att fortsätta fokusera på. *Borås stads klimatrapport 2022* beskriver att nämndernas olika handlingsplaner varierar i kvalitet och omfattning och att vissa handlingsplaner saknar tidsbestämda mål och aktiviteter.² Detta kan utvecklas i gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens plan. För vissa mål som anges är tydliga *vad* som ska åstadkommas men det framgår inte i vilken utsträckning och i vilken takt. Detta kan vara problematiskt i ljuset av att Energi- och klimatstrategin tar sikte mot omfattande och snabb förändring.

I handlingsplanen beskrivs arbetet med klimatfrågor inom ramen för undervisningen. Skrivningen utgör dock mer än beskrivning av arbetet utifrån läroplanen än en specifik målsättning.

Nämnden kan skapa en tydligare styrning genom att:

1. Sätta mer konkreta, tidsatta mål inom de områden som ingår i handlingsplanen.

För områden som berörs av klimatlöften i regionens satsning *Klimat 2030* genomförs detta för närvarande i och med att förvaltningen avger sitt svar på remissen om klimatlöftena. Det gäller t.ex. målet för klimatpåverkan från livsmedel. I andra fall kan de fastställas i samband med att handlingsplanen revideras. Detta innebär inget hinder för att verksamheten redan nu bestämmer sig för målsättningar som sedan lyfts in i nämndens handlingsplan.

2. Följa upp resultaten i handlingsplanen och besluta om ytterligare åtgärder med utgångspunkt i resultatet. Detta kan ske genom en årlig rapport i samband med att handlingsplanen uppdateras. Rapporten kan belysa:
 - Utsläpp inom områdena energi-, livsmedel och resor.
 - Nämndens medverkan i andra förvaltningars och bolags arbete, exempelvis byggnation eller trafikfrågor.
 - Effekter av åtgärder i handlingsplanen.
 - Lämpliga investeringar att finansiera med stöd stadens klimatkompensationsmedel och effekter av dessa.
 - Hur skolornas eget klimatarbete fortlöper och hur det kan stödjas.
 - Möjliga nya åtgärder som bedöms ha stor klimatnytta.

² Borås stads klimatrapport 2022, Bilaga 2

3.2 Nämndens egna utsläpp

Energiförbrukning

Det pågår idag ett arbete med att minska onödig energianvändning och att effektivisera energianvändningen. Exempel på åtgärder som genomförs är att prova att justera temperaturen i vissa lokaler, utbyte av belysning och tidsinställning av ventilation och belysning. Denna typ av åtgärder har relativt stor potential för att minska energiförbrukningen.³

Det är svårt att bedöma vilken energieffektivisering som är möjlig och vilka investeringar som krävs för att uppnå en viss nivå. En mycket grov uppskattning baserad på korrespondens med fastighetsförvaltare ger vid handen att en energieffektivisering vad gäller fjärrvärme skulle kunna ge en besparing på 10-15 %. För elen finns än större potential men det kräver i så fall investeringar. I en genomsnittlig svensk skola finns en energibesparingspotential på c:a 30 % (denna siffra bygger dock på data från 2006).⁴

En minskning på 10 % för både värme och el i de fyra stora gymnasieskolorna skulle innebära årliga utsläppsminskningar på 40 ton vilket ungefär motsvarar de samlade utsläppen för resor med bil före pandemin. Utöver utsläppsbesparingarna kan investeringar för energieffektivisering vara ekonomiskt lönsamt.

Området är alltså relevant att fortsätta arbeta med. För att det ska vara möjligt att följa upp bör målsättningen kvantifieras, dvs. hur stora energibesparingar som ska genomföras och i vilken takt. Arbetet är till stor del beroende av ett samarbete med lokalförsörjningsförvaltningen och de båda förvaltningarna bör därför ha en samsyn kring hur stora energibesparingar som eftersträvas.

³ SKRs rapport 2011 *Vägen till energieffektiva skolor*.

⁴ *Ibid.*, s. 8

Livsmedel

Arbetet med att minska klimatutsläppen från livsmedel genomförs på två plan. Dels genom att minska de genomsnittliga utsläppen för de livsmedel som köps in, dels genom att motverka matsvinn i skolrestaurangerna. Båda dessa delar har kommunen åtagit sig att arbeta med i de s.k. *klimatlöften* som kommunen lämnat in till Västra Götalandsregionen inför 2022. I klimatlöftena anges målen 45 g svinn (köks- serverings- och tallrikssvinn) per portion som mål, och 1,7 kg CO₂e per kg livsmedel. Målet för att minska utsläppen från inköpta livsmedel finns dock inte tydligt angivet i nämndens handlingsplan. Däremot är målet om minskat matsvinn angivet, dock utan angivelse för hur mycket matsvinnet ska minskas.

Inom detta område finns en relativt stor potential till utsläppsminskningar. Bäckängsgymnasiet som är den skola med lägst utsläpp har idag utsläppsnivå på drygt 1,5 co₂e/kg livsmedel. Detta har uppnåtts genom att byta ut råvaror med högt klimatavtryck, exempelvis rött kött som bytts ut mot kalkon samt genom att ha stor andel klimatsmarta livsmedel såsom grova grönsaker och baljväxter. En minskning till 1,5 kg CO₂e per kilo livsmedel för samtliga gymnasieskolor i Borås skulle ge en besparing på 150 ton CO₂e per år, vilket är ungefär lika mycket som de årliga utsläppen från resor före pandemin.

Om matsvinnet samtidigt minskar skulle det givetvis minska utsläppen ytterligare, samtidigt som andra resurser sparas. Mat som produceras men inte äts upp står för c:a 8 % av de globala utsläppen av växthusgaser⁵, vilket ungefär motsvarar utsläppen för stålproduktion. Beteendeförändringar har potential att bidra till utsläppsminskningar utöver de besparingar som sker i skolrestaurangerna.

Det är rimligt att nämndens mål i handlingsplanen harmonierar med de mål som anges i de s.k. klimatlöftena. För perioden 2024 till 2026 innebär det ett mål på högst 35 g matsvinn per portion och 1,6 kg CO₂e per kilo livsmedel.

⁵ Food and Agriculture Organization of the United States (FAO): *Food wastage footprint & Climate Change*

Resor

Resor ingår i den handlingsplan som nämnden tagit fram och ambitionen är att utsläppen ska minska. Det finns dock inte angivet någon nivå för hur mycket utsläppen ska minska. Det finns inte heller angivet någon metod för att minska utsläppen utöver att efterleva Borås Stads riktlinjer för resor.

Bland de utsläpp som mäts står flygresor för den övervägande delen, c:a 75 %. Det är därför inte möjligt att uppnå omfattande minskning av utsläppen utan att minska mängden flygresor.

Eftersom nämnden också har en ambition att utöka det internationella utbytet för elever kommer dessa utsläpp att öka i den utsträckning som utbytet genererar flygresor. Dessa två mål är alltså enbart förenliga om man prioriterar utbyten som inte förutsätter flygresor. Målkonflikt beskrivs också i nämndens handlingsplan, men det saknas idag ledning kring hur den ska hanteras.

Det finns olika sätt för nämnden att styra detta. Nämnden kan exempelvis:

- Sätta ett tak för utsläpp från flygresor som inte ska överskridas. På så sätt skapas ett styrmedel för att prioritera ned och byta ut flygresor som inte är nödvändiga.
- Avstå från målet med minskade utsläpp totalt sett men formulera mer specifika åtgärder för att ändå hålla nere utsläppen samt att följa upp detta. Det är då viktigt att det finns en tydlig ansvarsfördelning inom förvaltningen för att se till att åtgärderna realiserar.

Det finns viss potential att minska utsläppen för de flygresor som genomförs av personal. I samband med pandemin har ett stort antal internationella träffar genomförts digitalt. Detta sparar förutom utsläpp tid och pengar och bör kunna användas även i framtiden. Sådana arrangemang minskar inte enbart nämndens utsläpp något, utan leder även till att andra deltagare inte behöver flyga. Ett exempel när detta har genomförts är ett utbildningstillfälle för yrkeslärare inom fordonsbranschen som arrangeras av Borås stad och var planerat att genomföras i Italien. Detta genomfördes istället digitalt. På så sätt löstes logistiska frågor samtidigt som c:a 35 flygresor tur och retur kunde undvikas, utan negativa konsekvenser för utbildningens kvalitet.

De riktlinjer för resor som nämns i klimathandlingsplanen kan därför med fördel kompletteras med en riktlinje som innebär att förvaltningen ska vara pådrivande för alternativ till flyg i internationellt utbyte. Detta har därför arbetats in i förslaget till nämndens plan för internationalisering.

Oavsett hur man tar sig an frågan är det väsentligt att följa upp även utsläppen från resor, särskilt som dessa utsläpp kan komma att öka kraftigt i samband

med ett ökat internationellt utbyte – även om bilresornas utsläpp skulle uttraderas genom elektrifiering.

Övriga utsläpp

Som vi sett i sammanställningen av utsläpp per område finns merparten av utsläppen i en kategori ”övrigt”, som i nuläget inte enkelt låter sig delas in i distinkta kategorier.

Dessa utsläpp rymmer så vitt skilda saker som mikroskop, vuxenutbildning på entreprenad, gardiner, färgpennor och övningsdockor. Därutöver tillkommer exempelvis avfallshantering och indirekt påverkan genom elevers och personalens resande. Detta skapar en utmaning i att komma åt stora delar av utsläppen med konkreta åtgärder i en gemensam handlingsplan utan att den blir svåröverskådlig och styrande på detaljnivå.

Utredningens bedömning är därför att dessa frågor i huvudsak bör hanteras i verksamheternas respektive miljöarbete. Idag är skolorna certifierade enligt grön flagg, men några av skolorna kommer att gå över till en certifiering genom Svensk Miljöbas. Detta ställer krav på att verksamheten gör en analys av sin miljöpåverkan och vidtar åtgärder utifrån analysen

Det utesluter inte att organisationen angriper även övriga utsläpp gemensamt, men frågan behöver då tydligt avgränsas för att det ska gå att genomföra konkreta och utvärderingsbara insatser. Det kan t.ex. handla om användning av visst förbrukningsmaterial, elektronik eller liknande. När det gäller elektronik behandlas för närvarande ett förslag på att arbeta för att öka livslängden på mobiltelefoner, datorer och surfplattor i kommunens nya klimatlöften till Klimat 2030.

Nämnden bör följa upp verksamheternas interna miljöarbete för att kunna stödja arbetet, men också för att kunna bedöma om det finns åtgärder som kan spridas i hela verksamheten.

3.3 Nämndens bidrag till andra utsläppsminskningar

Det finns åtminstone två sätt som nämnden i sitt grunduppdrag spelar en roll för samhällets klimatomställning:

- Undervisningens innehåll. Genom att elever och studerande får kunskap om klimatförändringar och hur de kan motverkas.
- Kompetensförsörjningsfrågor. Genom att erbjuda utbildningar som bidrar till att skapa förutsättningar för näringslivets omställning.

Undervisningens innehåll

Frågor om undervisningens innehåll styrs i första hand igenom det statliga uppdraget. En stor del av arbetet med klimatfrågor i utbildningen sker oavsett nämndens handlingsplan. Det sker t.ex. som en naturlig del i att hålla utbildningen uppdaterad till dagens arbetsliv.

Nämndens och den övergripande förvaltningens roll blir att stödja skolorna i sitt arbete, snarare än att sätta specifika mål inom detta område. Detta kan exempelvis göras genom en strategisk användning av klimatkompensationsmedel för att stötta skolornas egna initiativ.

Förvaltningens gymnasieskolor är idag certifierade med Grön Flagga, vilket är ett verktyg för att införliva miljöfrågor (inte enbart klimat) i undervisningen. Några skolor har bedömt att detta inte är ändamålsenligt och förvaltningen har därför beslutat att skolorna själva får avgöra om de ska fortsätta med Grön Flagga eller om de ska övergå till en annan typ av certifiering genom Svensk Miljöbas. På så sätt lever nämnden upp till kravet att ha miljöledningssystem på skolorna, utan att för den skull föreskriva hur miljöfrågor ska arbetas in i undervisningen.

Eftersom en stor del av utsläppen består av *övriga utsläpp* som är svåra att styra från central nivå bör skolornas arbete med att minska sina utsläpp följas upp i samband med att handlingsplanen för energi- och klimatstrategi uppdateras.

Kompetensförsörjningsfrågor.

Klimatomställningen skapar behov av nya kompetenser i arbetslivet, och där har nämndens verksamheter en viktig roll att spela. Inom detta område genomförs åtgärder som en naturlig del i att hålla innehållet i utbildningen aktuellt. När fordonsparken elektrifieras blir det t.ex. nödvändigt att utbilda elever på fordons- och transportprogrammet i den nya tekniken, vilket också speglas i läroplanen.

Svenskt Näringsliv lyfter fram kompetensbristen inom olika områden som en avgörande fråga för näringslivets omställning. Det gäller eftergymnasiala kompetenser, exempelvis ingenjörer, men också kompetens på gymnasial nivå inom exempelvis elinstallation. Branscherna ser stort behov i form av relevant utbildning på gymnasienivå och uppåt för ny personal men också av att kompetensutveckla befintlig personal genom exempelvis korta kurser inom yrkeshögskola.⁶

Samtidigt finns det också en relativt stor grupp unga som ser klimatfrågan som betydelsefull för kommande utbildnings- och karriärval. 3 av 10 unga uppger att miljöintresset kommer att påverka framtida utbildningsval i en undersökning beställd av organisationen Teknikföretagen. Att siffran inte är högre kan bero på att det kan vara svårt att göra en koppling mellan utbildningsvalet och ens egen möjlighet att medverka i klimatomställningen. Teknikföretagens rapport pekar

⁶ Svenskt näringsliv: *Kompetensförsörjning för klimatomställningen*,

på en potential att på ett tydligare sätt visa möjligheter att medverka i klimatomställningen genom sitt utbildnings- och yrkesval.⁷

Kompetensförsörjningsfrågor är alltså centrala för klimatomställning och berör flera områden som Borås stad pekar ut i sin energi- och klimatstrategi, såsom klimatsmart produktion och konsumtion. På samma sätt som Tekniska nämnden har ett särskilt ansvar för stadens vägtrafik inom sitt grunduppdrag kan Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ta ett särskilt ansvar för kompetensförsörjningsfrågor.

Det finns därför goda skäl att lyfta in kompetensförsörjningsfrågan i nämndens handlingsplan. Exempel på områden som är möjliga att arbeta med är inrättande av uppdragsutbildningar och andra kortare utbildningar, samverkan med näringsliv och region för att tillgodose kompetensbehovet eller att integrera klimatfrågan i information om utbildningsval.

Frågan är omfattande och berör i stort sett samtliga utbildningar. Mycket av arbetet genomförs idag som en del i att utveckla innehållet i utbildningen och ansvaret är därmed delegerat i skolorganisationen. På nämndnivå bör därför arbetet avgränsas till ett fåtal strategiskt viktiga områden där det behövs ett mer samlat grepp.

⁷ Ungdomsbarometern & Teknikföretagen: *Klimatet brinner – vem släcker? En studie om utbildningsval kopplat till miljöfrågan.*

4 Rekommendationer

1. Styrning och ledning

- Handlingsplanen bör så långt som möjligt ha konkreta och utvärderingsbara mål (t.ex. *hur mycket* ska utsläppen inom olika områden minska, *inom vilken tidsperiod*).
- Nämnden bör följa upp i vilken utsträckning beslutade åtgärder leder till utsläppsminskningar och besluta om ytterligare åtgärder utifrån resultatet. Detta kan göras i en årlig rapport i samband med att handlingsplanen uppdateras.
- Nämnden bör eftersträva att använda medel från klimatavgiften strategiskt för att stimulera satsningar i verksamheten. Vid uppföljningen av klimatarbetet bör nämnden göra en bedömning i vilken utsträckning satsningarna inneburit effektiva åtgärder för minskade utsläpp.

2. Arbetet med att minska nämndens egna utsläpp

- Det är lämpligt att på nämndnivå även fortsättningsvis fokusera på de fåtal större områden nämnden redan har pekat ut i handlingsplanen. Eventuella ytterligare områden, t.ex. förbrukningsmaterial eller IT kan komma in efterhand, i den utsträckning som övergripande insatser är lämpliga.
- Riktlinjer kring resor bör kompletteras med en skrivning om att förvaltningen ska vara pådrivande för alternativ till flyg i internationellt utbyte.
- Övriga utsläpp och rena hygienfrågor såsom t.ex. sopsortering och specifika inköp bör i första hand hanteras i verksamheternas interna miljöarbete. Resultatet av detta och eventuella behov av övergripande åtgärder bör analyseras i samband med nämndens uppföljning av klimatarbetet.

3. Nämndens bidrag till andra utsläppsminskningar

- Handlingsplanen bör om möjligt inkludera frågor om kompetensförsörjningen inom något eller några strategiska områden där nämnden kan spela en viktig roll.
- Innehållet i undervisningen, regleras i de statliga styrdokumenterna och nämnden bör inte styra detta mer än så. Däremot kan exempelvis klimatavgiften användas för att stimulera insatser som bidrar till att utveckla innehållet inom klimat- och energifrågor eller att tillvarata elevernas engagemang och där initiativet kommer från verksamheten.

5 Bilaga – Beskrivning av datakällor för beräkning av utsläpp

a) Utsläpp från inköp

Verktyget SPEND skattar grovt klimatavtryck från kommunens inköp genom automatiskt avläsning av fakturarader. Utsläppen kategoriseras sedan utifrån vad inköpet gället (ex. IT, livsmedel, förbrukningsmaterial). Utsläppen för nämndens inköp, inklusive resor och livsmedel 2022 var 7 200 ton enligt SPEND.

En stor mängd utsläpp är i dagsläget antingen kategoriserade på fler än en kategori eller felaktigt kategoriserade vilket gör att det idag är svårt att använda verktyget för att jämföra utsläppskällor.

b) Utsläpp från Livsmedel

Utsläpp från livsmedel har hämtats från stadsledningskansliet som hämtar beräkningar från systemet *Hantera*. Systemet bokför hur mycket av olika typer av livsmedel som har köpts in. Varje livsmedel har en beräknad utsläppsfaktor som används för att beräkna ett värde för koldioxidutsläpp per kg livsmedel.

c) Utsläpp från energiförbrukning

Siffror för förbrukningen av el respektive fjärrvärme för de fyra stora gymnasieskolorna är hämtade från lokalförsörjningsförvaltningen, där siffror uppdateras på månadsbasis. För att beräkna de totala utsläppen multipliceras utsläppen med en utsläppsfaktor (kg CO₂e per MWh) som beräknats av Borås Energi och miljö. Under 2021 är utsläppsfaktorn 47 kg/Mwh och för fjärrvärme 35 kg/MWh.

Utsläppsfaktorn för fjärrvärme har minskat senaste åren som en effekt av ändrade beräkningsmetoder, där en större del av utsläppen bokförs på den el som produceras med kraftvärme.

d) Utsläpp från resor

Uppgifter om utsläpp från resor sammanställs av miljöförvaltningen och ligger till grund för den klimatkompensationsavgift som ska gå till klimatåtgärder. Data omfattar flygresor samt drivmedel från bilresor med kommunens leasade och egna fordon eller egen bil i tjänst. Beräkningen av flygresornas utsläpp inkluderar hela klimatpåverkan, dvs. inte enbart koldioxidutsläpp. Från och med 2021 beräknas utsläppen från drivmedel ur ett livscykelperspektiv, med hjälp av utsläppsfaktorer som tagits fram av energimyndigheten.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens handlingsplan för Energi och klimatstrategi - revidering 2023-01-31

Borås Stads energi- och klimatstrategi gäller från och med december 2020. Strategin pekar ut nio prioriterade områden för Borås Stad ska arbeta med att minska utsläpp av växthusgaser och skydda samhället från effekterna av klimatförändringar. I strategin slås det fast att alla nämnder och bolagsstyrelser ska ta fram egna handlingsplaner för hur respektive organisation ska jobba med strategin. Färdiga eller reviderade handlingsplaner skickas för kännedom till Miljöförvaltningen.

Fokusområden (9 stycken)	Mål	Aktiviteter	Nämndens ambition
Strategier för minskad klimatpåverkan			
Fossilfri vägtrafik och ökat antal resor med gång, cykel och kollektivtrafik.	Minska utsläpp i samband med resor.	<p>Förvaltningen arbetar utifrån Borås Stads riktlinjer för resor där dessa fyra principer efterlevs</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pröva om resan kan ersättas med andra mötesformer. 2. Gå, cykla eller åk kollektivt. 3. Undvik resor med privat bil i tjänsten. 4. Föredra biogas- och elfordon vid inköp. <p>Förvaltningen klimatkompenserar för de flygresor som genomförs i verksamheterna, bland annat genom satsningar på digital mötesteknik, cyklar, energieffektiv utrustning och simulatorer i vissa</p>	Minska utsläpp i samband med resor.

		<p>undervisningsmoment som innefattar fordonskörning.</p> <p>Nämndens kärnuppdrag är utbildning, i detta är internationalisering ett viktigt inslag. Detta får till konsekvens att miljömålet att minska utsläpp i samband med resor i vissa fall kan ställas emot nämndens kärnuppdrag. Nämnden har gett förvaltningen i uppdrag att utreda klimatarbetet utifrån internationaliseringsarbetet. Utredningen ska redovisas till nämnden under våren 2023.</p>	
Byggnation med låg klimatpåverkan.	Vid byggnation av nya gymnasieskolor sträva efter låg klimatpåverkan.	Förvaltningen har valt att inte fokusera på detta område.	
Strategier för minskad klimatpåverkan	Mål	Aktiviteter	Nämndens ambition
Resurseffektiv konsumtion och produktion.	Vid inköp av kost och tillagning av kost sträva efter resurseffektivitet.	Förvaltningen har förbundit sig att delta i kraftsamlingen "Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om" som drivs av Västra Götalandsregionen och Länsstyrelsen i Västra Götaland i samverkan med bland annat Borås Stad. Intentionerna med kraftsamlingen är att minska utsläppen av växthusgaser samt att utsläppen från västsvenskarnas konsumtion ska minska och förvaltningen har uppdraget att minska matsvinnet och minska klimatavtrycket i skolrestaurangerna.	Att på sikt få ner matsvinnet i skolorna som på så vis minskar utsläppen av växthusgaser.

		Förvaltningen har fastställda mål när det gäller KRAV-certifiering och andel ekologiska och närproducerade produkter i skolrestaurangerna. Miljöföreningar på skolorna planerar klädesbyardagar.	Att minska onödig klädkonsumtion.
Resurseffektiv energianvändning och – försörjning.	Minska onödig energianvändning.	Lampor i skolornas lokaler byts succesivt ut till lågenergiförbrukande. Belysningen går på tidkanal för att ha kontroll på när belysning ska vara på och av och därmed inte förbruka el i onödan. Rörelsesensorer finns i de allmänna utrymmen, återigen för att lampor ska lysa när det behövs. Ventilationen på skolorna är tidsinställd i förhållande till verksamhetstiden. Solcellspaneler är installerade på vissa skolor för att till viss del hjälpa till med elförsörjningen.	Att minska onödig energianvändning.
Strategier för klimatanpassning	Mål	Aktiviteter	Nämndens ambition
Ökad lagring och upptag av koldioxid.		Förvaltningen har valt att inte fokusera på detta område.	
Integrering av klimatanpassning i kommunkoncernens verksamheter.	Elever och personal ges möjlighet att utveckla kunskaper om hur olika val kan bidra till en hållbar utveckling.	Undervisning på gymnasiet utifrån Läroplan (GY 11) <i>Miljöperspektivet</i> i undervisningen ska ge eleverna insikter så att de kan dels själva medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan, dels skaffa sig ett personligt förhållningssätt till de övergripande och globala miljöfrågorna. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt	Elever ska få kunskap om hållbar utveckling.

		<p>sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.</p> <p>Samtliga gymnasieskolor är miljöcertifierade via Grön Flagg och Vuxenutbildningen och Utbildningskontoret samt Vux är certifierade enligt Svensk Miljöbas.</p> <p>Förvaltningen utreder om man ska välja att arbeta med annat miljöledningssystem för gymnasieskolan.</p> <p>Förvaltningen arbetar också med systematisk miljöutbildning av alla medarbetare.</p>	<p>Personalen ska få kunskap om hållbar utveckling.</p>
<p>Klimatanpassning i den fysiska planeringen av befintlig bebyggelse.</p>		<p>Förvaltningen har valt att inte fokusera på detta område.</p>	
<p>Trygg och säker teknisk infrastruktur i ett förändrat klimat.</p>		<p>Förvaltningen har valt att inte fokusera på detta område.</p>	
<p>Robust och säker ledning i kris orsakat av klimatförändringar.</p>		<p>Förvaltningen har valt att inte fokusera på detta område.</p>	

Andreas Sikström Rubio
Handläggare
033 357775

Datum
2023-04-25

Instans
**Gymnasie- och
vuxenutbildningsnämnden**
Dnr GVUN 2023-00061 1.1.3.1

Revisionsrapport Borås Stads hantering av statsbidrag

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie och vuxenutbildningsnämnden godkänner upprättat svar på revisionsrapporten om statsbidragshantering och översänder detsamma till Stadsrevisionen.

Ärendet i sin helhet

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads hantering av riktade statsbidrag. Syftet är att granska om Borås Stads hantering och redovisning av de riktade statsbidragen som kommunen erhåller är ändamålsenlig, om redovisningen inom området är rättvisande och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Inom Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens ansvarsområde finns kompetensen för den övergripande hanteringen av riktade statsbidrag inom avdelningen för kvalitet- och utveckling samt ekonomifunktionen. Det finns en klustersamverkan, framförallt med Grundskolan, gällande de statsbidragen till skolan, där Borås stad är huvudman.

Nämnden har i beslutad delegationsordning med ansökan/rekvirering av statsbidrag som verkställighetsbeslut på förvaltningschef, med delegation till förvaltningskontorets funktionschefer och vuxenutbildningschefen.

Nämnden har med två risker förknippade med statsbidrag i interna kontrollens riskanalys. Risken att rättmätiga statsbidrag inte rekvireras är omhändertagen genom handläggningsrutiner på avdelningen för kvalitet och utveckling. Risken för statsbidragsberoende ordinarie verksamhet är omhändertagen genom förvaltningens rutiner för ekonomiuppföljning. För att säkerställa god ekonomisk uppföljning används särskilda projektkoder för varje specifikt statsbidrag i nämndens bokföring.

När det gäller förslaget till utvecklandet av kommungemensamma styrdokument för statsbidrag ser nämnden att det kan skapa svårigheter om styrningen blir alltför detaljerad. Detta eftersom de riktade statsbidragen har olika förordningar med olika ansökningsprocesser som kan se olika ut. Dessutom är det också vanligt att förordningar ändras.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden kommer även fortsatt följa de kommunövergripande riktlinjer som Kommunstyrelsen ansvarar över och fortsätta upprätthålla goda interna rutiner för nämndens statsbidragshantering.

Beslutsunderlag

1. Stadsrevisionens rapport om granskning av Borås Stads hantering av statsbidrag.

Samverkan

FSG 2023-04-18

Beslutet expedieras till

1. Stadsrevisionens diarium

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

Borås Stads hantering av statsbidrag

2023-01-30

Stadsrevisionen. Borås

Rapport

Anna Sandström
Stefan Sjöblom

20
23

Innehållsförteckning

1 PROJEKTBESKRIVNING	3
1.1 Bakgrund	3
1.2 Syfte och frågeställning	3
1.3 Revisionskriterier	4
1.4 Ansvariga nämnder/styrelser	4
1.5 Avgränsningar	4
1.6 Metod	4
1.7 Granskningsansvariga	4
2 TEORETISK REFERENSRAM	5
2.1 Lagstiftning och styrdokument	5
2.1.1 Borås Stads reglementen	6
2.1.2 Borås Stads styrdokument	7
2.2 Statsbidrag till kommunsektorn, Statskontorets rapport	7
2.2.1 Statsbidrag till kommuner	9
2.2.2 Riktade statsbidrag till kommunsektorn 2021	10
2.2.3 EU-bidrag	11
3 GRANSKNINGSRESULTAT	12
3.1 Statsbidrag i Borås Stad	12
3.1.1 Återbetalningar	17
3.2 EU-bidrag i Borås Stad	18
3.3 Intern kontroll	18
3.4 Redovisning och rutiner gällande statsbidrag	19
3.5 Intervjuer med berörda nämnder	19
3.5.1 Information om tillgängliga statsbidrag	19
3.5.2 Processen kring ansökningar av riktade statsbidrag	20
3.5.3 Återrapportering till staten av statsbidrag	21
3.5.4 Rutiner för redovisning av statsbidrag	22
3.5.5 Återbetalningar av statsbidrag	23
3.5.6 Övriga synpunkter	23
4 STADSREVISIONENS BEDÖMNINGAR	25
5 KÄLLFÖRTECKNING	27

1 PROJEKTBESKRIVNING

1.1 Bakgrund

Utöver skatter och egna intäkter är den stora inkomstkällan för att finansiera medborgarnas välfärd i kommuner och regioner bidrag från staten genom de så kallade statsbidragen. Under perioden 2015 till 2019 har statsbidragen stått för knappt en femtedel av kommuners och regioners totala intäkter enligt en beräkning från Statskontoret.

Kommunerna tilldelas möjlighet att söka flera olika typer av statsbidrag, vilka delas in i *generella* och *riktade* statsbidrag. Generella statsbidrag är inte avsedda för någon specifik verksamhet och tilldelas kommunerna per automatik. De riktade statsbidragen ställer ofta krav på direkta åtgärder, kommunal medfinansiering eller att kommunen inte får genomföra effektiviseringar (som medför minskade kostnader) inom området som statsbidraget avser, exempelvis statsbidraget för likvärdig skola. För allt fler kommuner har vissa av de riktade statsbidragen nu kommit att bli av sådan storlek att de används som en direkt delfinansiering av den kommunala verksamheten. Det ekonomiska beroendet av riktade statsbidrag medför en risk då kommunen kan missa att söka ett statsbidrag eller av okunskap vidta åtgärder som medför att rätten till statsbidraget försvinner. Vidare finns för vissa av bidragen risk att kommunen vid en ej tillfredsställande redovisning blir återbetalningsskyldiga. Det finns av dessa anledningar skäl att granska att den interna kontrollen avseende att bevaka, söka, beräkna och återrapportera statsbidrag är väl fungerande.

Det finns dessutom en risk för att statsbidrag inte hanteras på ett korrekt sätt i den kommunala redovisningen, exempelvis då statsbidrag kommer till kommunen i slutet av ett år.

1.2 Syfte och frågeställning

Granskningens syfte är att granska om Borås Stads hantering och redovisning av de riktade statsbidragen som kommunen erhåller är ändamålsenlig och bedrivs med en tillräcklig intern kontroll. En del av syftet är även att kartlägga i vilken utsträckning Borås Stad utnyttjar möjligheten att erhålla riktade statsbidrag och i vilken utsträckning erhållna statsbidrag återbetalas. Syftet är även att översiktligt kartlägga vilka EU-bidrag som Borås Stad har.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Finns rutiner för att säkerställa att det finns information om tillgängliga statsbidrag att söka samt att det är tydligt vem som fattar beslut om statsbidrag ska sökas eller ej?
- Finns tillförlitliga och säkra rutiner för ansökningar av statsbidrag?
- Finns tillförlitliga och säkra rutiner för återrapportering/redovisning till staten av riktade statsbidrag?
- Hur bedriver Kommunstyrelsen och nämnderna intern kontroll inom området?
- Hur håller Kommunstyrelsen uppsikt inom området?
- På vilket sätt säkerställer kommunen att den verksamhet som omfattas av statsbidraget även löper på långsiktigt?
- Har kommunen uppmärksammat om det finns större statsbidrag som kommunen borde ha ansökt om men inte har gjort det? Finns det rutiner för att säkerställa att det inte missas att ansökas om relevanta statsbidrag?
- Vilka större EU-bidrag erhåller Borås Stad?

1.3 Revisionskriterier

Revisionskriterier är kommunallag (2017:725) (KL). Utöver det utgör interna styrdokument, regelverk och beslut revisionskriterier liksom riktlinjer och rekommendationer från statliga verk/styrelser.

1.4 Ansvariga nämnder/styrelser

Samtliga nämnder som erhållit statsbidrag under inkomståret 2021 samt Kommunstyrelsen i Borås Stad. Dessa nämnder är Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Kulturnämnden, Fritid- och folkhälsonämnden, Arbetslivsnämnden, Individ- och familjeomsorgsnämnden, Sociala omsorgsnämnden, Tekniska nämnden, Miljö- och konsumentnämnden och Vård- och äldrenämnden. Servicenämnden är även intervjuade i gällande redovisning av statsbidrag.

1.5 Avgränsningar

Granskningen omfattar inkomståret 2021. Granskningen omfattar Borås Stads nämnder som har erhållit statsbidrag under år 2021. Därmed kommer granskningen inte att omfatta Valnämnden, Överförmyndarnämnden, Lokalförsörjningsnämnden, Samhällsbyggnadsnämnden samt Servicenämnden. Däremot omfattas granskningen av enheten Redovisningsservice på Servicenämnden som hanterar redovisning av statsbidrag. De kommunala bolagen omfattas inte av granskningen.

1.6 Metod

Metoder för granskningen är dokumentstudier samt intervjuer med 28 tjänstepersoner vid berörda förvaltningar. Intervjumetoden är semistrukturerad med avidentifierad intervjuanalys. Inom ramen för granskningen har en sammanställning av erhållna och återbetalade statsbidrag genomförts.

1.7 Granskningsansvariga

Granskningsledare för projektet är Anna Sandström och projektmedarbetare är Stefan Sjöblom vid Revisionskontoret.

2 TEORETISK REFERENSRAM

2.1 Lagstiftning och styrdokument

Kommunallag (2017:725)

Av kommunallag (2017:725) 6 kap 6 § framgår att nämnderna ska var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de bestämmelser i lag eller annan författning som gäller för verksamheten. De ska också se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.

Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) utgör grunden för den kommunala redovisningen. I 5 kap LKBR finns statsbidrag med som en post i resultaträkningen. Utöver det finns det särskilda förordningar om särskilda statsbidrag inom nämndernas ansvarsområden.

Rådet för kommunal redovisning rekommendation R2 Intäkter

Normerande inom redovisning av intäkter och statsbidrag är Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendation R2 Intäkter.¹ Av denna framgår att EU- och statsbidrag ska redovisas enligt det aktuella bidragets villkor och restriktioner. Statsbidrag kan vara generella, riktade eller ges i form av kostnadsersättningar. Bilden nedan visar ett exempel på hur man kan klassificera statsbidrag.²

BILD 1. Klassificering av statsbidrag³

Ansökan krävs	Ja	Generellt statsbidrag	Riktat statsbidrag
	Nej	Generellt statsbidrag	Riktat statsbidrag
		Nej	Ja
		Prestation krävs, annars återbetalning	

Vidare framkommer följande i RKR R2:

Ett bidrag eller en kostnadsersättning som är villkorat ska intäktsredovisas i takt med att villkoren bedöms vara uppfyllda och det bedöms vara säkert att bidraget kommer att erhållas. Finns inga villkor och restriktioner för ett bidrag eller en kostnadsersättning, intäktsredovisas bidraget eller kostnadsersättningen så fort det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förenliga med transaktionen kommer att tillfalla kommunen.⁴

¹ Rådet för kommunal redovisning, RKR R2 intäkter, s.4 (2019)

² RKR, KOMMEK, seminarium 54, 2022-08-18, aktuella redovisningsfrågor, Tagesson, Aldén och Andersson

³ Ibid.

⁴ RKR.se, <https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2021/10/RKR-R2-Int%C3%A4kter.pdf>, RKR R2 intäkter, s.5

Av RKR R2 framgår det även att: *”Om det av restriktionerna framgår hur mycket av bidraget eller kostnadsersättningen som avser en specifik redovisningsperiod, ska bidraget eller kostnadsersättningen intäktsredovisas i enlighet med detta. Om bidraget eller kostnadsersättningen avser två eller flera redovisningsperioder, men det inte framgår hur mycket av bidraget eller kostnadsersättningen som avser respektive period, ska bidraget periodiseras med jämn fördelning fr.o.m. den tidpunkt då bidraget enligt restriktionerna får börja intäktsredovisas till och med den tidpunkt då hela bidraget ska vara intäktsredovisat”*⁵

Bidrag från staten utan villkor ska redovisas i resultaträkningen under posten Generella statsbidrag och utjämning. Skatteintäkter redovisas i resultaträkningen under posten Skatteintäkter.⁶

Statsbidrag till kommuner och regioner utgår som generella statsbidrag, specialdestinerade/riktade bidrag eller kostnadsersättningar. De generella statsbidragen är att anse som ett allmänt finansiellt stöd utan krav på särskilt användningsområde eller viss prestation. De specialdestinerade/riktade bidragen är frivilliga att ansöka om eller ta del av och är avsedda för viss insats, ett visst ändamål eller för att stimulera utveckling i en bestämd verksamhet. Kostnadsersättningar är ersättningar för kostnader som kommunen eller regionen har med anledning av en statligt beslutad skyldighet att utföra eller tillhandahålla något.⁷

2.1.1 Borås Stads reglementen

Gemensamt reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder

I det gemensamma reglementet för Kommunstyrelsen och övriga nämnder framgår att Kommunstyrelsen och övriga nämnder, inom sina respektive verksamhetsområden, ska följa vad som anges i lag eller annan författning. De ska följa det fullmäktige - i reglemente, i samband med budget eller i annat särskilt beslut - har bestämt att Kommunstyrelsen/nämnden ska fullgöra, samt verka för att fastställda mål uppnås och i övrigt följa givna uppdrag och angivna riktlinjer. Kommunstyrelsen/nämnden ansvarar för att dess organisation är tydlig och ändamålsenlig med hänsyn till av fullmäktige fastställda mål och styrning samt lagar och andra författningar för verksamheten. Nämnden skall vidta åtgärder i syfte att verksamheten inom ansvarsområdet kan bedrivas så rationellt som möjligt. Åtgärderna skall avse såväl inre organisation och arbetsformer som förhållandet till allmänhet och andra myndigheter.⁸

Stadsrevisionen noterar att det inte framgår någon information i det gemensamma reglementet som avser hantering av statsbidrag.

Kommunstyrelsens reglemente

I Kommunstyrelsens reglemente framgår det att styrelsen ska ansvara för beslut om samordning mellan nämnderna och gränsdragning mellan nämndernas ansvarsområden. Styrelsen ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls. Styrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan. Den har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning.⁹

Stadsrevisionen noterar att det i övrigt, inte framgår någon information i Kommunstyrelsens reglemente som avser hantering av statsbidrag.

⁵ RKR.se <https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2021/10/RKR-R2-Int%C3%A4kter.pdf>, RKR R2 intäkter, s.4-5

⁶ RKR.se, <https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2021/10/RKR-R2-Int%C3%A4kter.pdf>, RKR R2 intäkter, s.5

⁷ Ibid, sid. 4-8

⁸ Gemensamt reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad, Fastställt av Kommunfullmäktige: 2019-06-19, Reviderad av Kommunfullmäktige: 2022-06-22

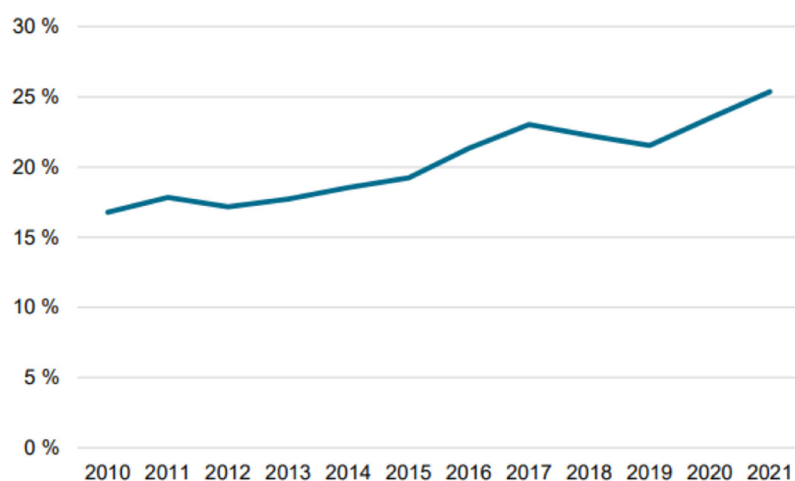
⁹ Reglemente för Kommunstyrelsen, Fastställt av Kommunfullmäktige: 2020-02-20, Reviderad av Kommunfullmäktige: 2022-03-24

Genomförd kartläggning i Statskontorets rapport visar att staten har betalat ut 103 miljarder kronor i riktade statsbidrag till kommunsektorn under 2021. Det är ungefär 37 miljarder mer än vad staten betalade ut i riktade statsbidrag under 2020. Ökningen av de riktade statsbidragen beror till stor del på de tillfälliga riktade bidrag som staten betalar ut med anledning av pandemin. Staten har samtidigt betalat ut mindre medel i generella bidrag och kostnadsersättningar till kommunsektorn under 2021 än under 2020. De generella bidragen har minskat från knappt 158 miljarder 2020 till drygt 153 miljarder 2021. Att de generella bidragen är mindre under 2021 än 2020 beror främst på att staten har börjat minska de tillfälliga tillskott till kommunsektorn som de införde till följd av pandemin. Staten har ändå betalat ut mer medel i generella bidrag till kommunsektorn under 2021 än under åren före 2020.¹⁹

Statens utgifter åren 2010-2021

Statsbidragen till kommuner och regioner står för en fjärdedel av statsbudgetens totala utgifter 2021. Andelen har ökat över tid (se diagram 1 nedan). Bortsett från åren 2018 och 2019 har statsbidragens andel av statens utgifter ökat kontinuerligt under perioden 2012 till 2021. I jämförelse med 2020 har statsbidragens andel av statens utgifter under 2021 ökat med ungefär två procentenheter.

DIAGRAM 1. Andel av statsbudgetens totala utgifter som utgjordes av statsbidrag till kommuner och regioner 2010–2021²⁰

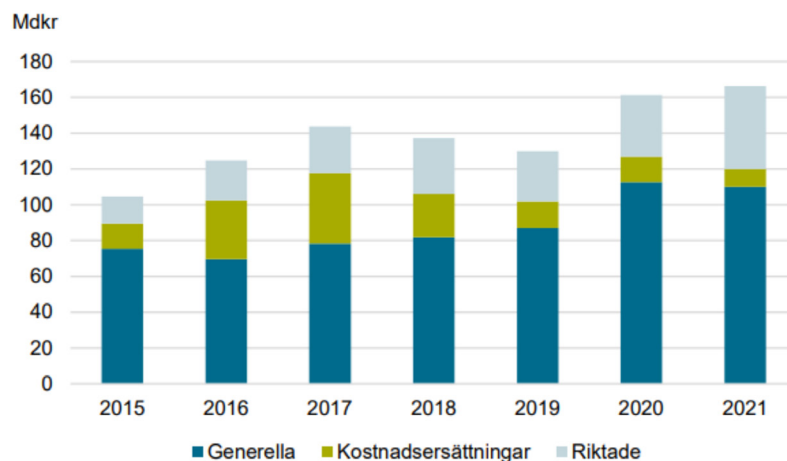
¹⁹ Ibid, s.24

²⁰ Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt uppgifter från ESV om utfallet för statens budget, Statskontorets rapport, s.25. Diagrammet omfattar alla typer av statsbidrag till kommuner och regioner. I statsbidragen ingår även utbetalda medel till kommunala bolag samt ideella föreningar och organisationer med nära kommunal anknytning, det vill säga organisationer där kommunen finansierar och fastställer verksamheten (t.ex. SKR). Däremot ingår inga medel som staten betalar ut direkt till fristående huvudmän och andra privata utförare. Med statsbudgetens totala utgifter menar vi utgifterna inom utgiftsområdena 1 till 27. Rapporten har inte tagit med kassamässiga korrigeringar, myndigheters in- och utlåning i Riksgäldskontoret eller utgifterna för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget.

2.2.1 Statsbidrag till kommuner

Rapporten från Statskontoret visar vidare att staten har betalat ut drygt 166 miljarder kronor i statsbidrag till kommunerna under 2021. Merparten av de medel som staten har betalat ut till kommunerna under 2021 är generella bidrag – 110 miljarder. Det är något mindre än under 2020. Även kostnadsersättningarna har minskat jämfört med föregående år, från ungefär fjorton till nio miljarder. Det beror främst på att ersättningarna för att ta emot asylsökande och vissa kostnader för nyanlända personer har minskat kontinuerligt sedan 2018. Fördelningen av statsbidrag illustreras i diagrammet nedan.

DIAGRAM 2. Utbetalda statsbidrag till kommuner 2015–2021 per kategori av statsbidrag (miljoner kronor)²¹

Staten har betalat ut mer i riktade statsbidrag till kommunerna under 2021 än tidigare år. Under 2021 betalade staten ut 46 miljarder i riktade statsbidrag till kommunerna, i jämförelse med 34 miljarder under 2020. En anledning till att de riktade statsbidragen har ökat är den satsning som staten har gjort på äldreården till följd av pandemin. Staten har betalat ut närmare sju miljarder i riktade statsbidrag till äldreården under 2021. Majoriteten av de riktade medlen, 89 procent, har betalats ut inom följande tre områden:²²

- Utbildning (47 procent)
- Hälsovård, sjukvård och social omsorg (28 procent)
- Arbetsmarknad (14 procent).

²¹ Uppgifter från ESV:s realekonomiska fördelning av statens utgifter för transfereringar samt uppgifter från ESV om utfallet för statens budget, Statskontorets rapport, s.25. Utbetalningarna under ett visst år kan gälla bidrag för andra år. Bland de riktade statsbidragen ingår omkring tio bidrag som staten betalar ut till kommuner i egenskap av arbetsgivare. Dessa skiljer sig något från övriga riktade statsbidrag. Bland kostnadsersättningarna 2021 ingår en ny ersättning – subventionering av familjehemsplaceringar.

²² Ibid. s.26

2.2.2 Riktade statsbidrag till kommunsektorn 2021

Rapporten från Statskontoret anger att det under 2021 fanns totalt 181 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommuner och regioner (se tabell nedan). Det är två färre riktade statsbidrag än 2020.

TABELL 1. Antal riktade statsbidrag och kostnadsersättningar till kommuner och regioner. 2018–2021²³

	2018	2019	2020	2021
Antal riktade statsbidrag	186	171	183	181
Antal kostnadsersättningar	20	23	23	23
Totala antal bidrag	206	194	206	204

De riktade statsbidragen förekommer främst inom områdena utbildning samt vård och omsorg. Det är också inom dessa områden som flest statsbidrag har tillkommit och upphört, enligt Statskontorets rapport.

Det fanns något färre riktade statsbidrag på utbildningsområdet 2021 än 2020. Det beror delvis på att regeringen har valt att slå ihop mindre statsbidrag till större bidrag. Regeringen planerar att fortsätta slå ihop vissa bidrag på området. Till exempel slår regeringen ihop statsbidraget för mindre barngrupper (förordning 2015:404) och statsbidraget för kvalitetssäkrande åtgärder (förordning 2001:161) till ett samlat förskolebidrag för mindre barngrupper och ökad kvalitet från och med 2022.

Rapporten från Statskontoret konstaterar även sammanfattningsvis att:

- Statskontoret har identifierat och bedömt att det under 2021 fanns 181 riktade statsbidrag och 23 kostnadsersättningar till kommunsektorn. Antalet riktade statsbidrag är ungefär lika många som under 2020, men något fler än 2019. De flesta riktade statsbidrag finns inom områdena hälso- och sjukvård och social omsorg samt utbildning.
- Statskontorets kartläggning visar att 21 nya statsbidrag riktade till kommunsektorn har börjat gälla under 2021. Dessutom har 44 bidrag väsentligt förändrats, och 20 bidrag har upphört.
- Flest nya statsbidrag har tillkommit på vård- och omsorgsområdet under 2021, till följd av regeringens satsning på äldreården.

²³ Anmärkning: När flera bidrag eller kostnadsersättningar lyder under samma förordning eller annan form av reglering räknar Statskontoret det som ett riktat statsbidrag eller en kostnadsersättning. Under 2020 års kartläggning gjordes vissa justeringar som även påverkade uppgifterna om antal bidrag 2018 och 2019. Uppgifterna i denna tabell överensstämmer därför inte med publikationerna från 2018 och 2019. Källa: Statskontoret utifrån flera grundkällor och egna beräkningar.

2.2.3 EU-bidrag

Sveriges kommuner kan även söka EU-bidrag från någon av EU:s fonder. EU:s fonder och program är enligt information från SKR ett av EU:s främsta verktyg för att förverkliga unionens mål och politik. Det gäller framförallt för att nå målen i EU:s strategi för en hållbar tillväxt för alla - Europa 2020-strategin.

Kommuner och regioner kan söka medel för att finansiera utvecklingsprojekt som bidrar till dessa och den egna verksamheten.

Fonderna och programmen kan delas in i två grupper: struktur- och investeringsfonder och sektorsprogram. *Struktur- och investeringsfonderna*, de så kallade ESI-fonderna, ska användas för att skapa hållbar tillväxt och minska de ekonomiska och sociala skillnaderna i Europa. Medel inom ESI-fonderna är fördelat geografiskt - nationellt, interregionalt, regionalt och lokalt.

Sektorsprogrammen stödjer utvecklingen inom ett visst område eller till en viss sektor, till exempel kultur, miljö eller utbildning. Inom respektive program finns en pott pengar för hela EU som fördelas genom så kallade utlysningar.²⁴

²⁴ Sveriges kommuner och Regioner;
<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/eusfonderochprogram.1640.html>

3 GRANSKNINGSRESULTAT

Som en del av granskningen har Stadsrevisionen sammanställt vilka de riktade statsbidragen Borås Stad erhöll år 2021. Genomgången beskriver de mest väsentliga riktade statsbidragen för varje nämnd samt statsbidragens omfattning. Därutöver redogörs i detta kapitel för granskningsresultat från de intervjuer som hållits med berörda tjänstepersoner i förvaltningar.

3.1 Statsbidrag i Borås Stad

Under räkenskapsåret 2021 har Borås Stad erhållit drygt 520 miljoner kronor i riktade statsbidrag. Tabellen nedan visar hur dessa bidrag har fördelats mellan nämnderna under året.

TABELL 1. Riktade statsbidrag exklusive coronabidrag 2021 Borås Stad ²⁵

Statsbidrag exklusive	Coronabidrag 2021	Borås Stad
Konto	Ansvar	Belopp, kr
Driftbidrag från staten	Kommunstyrelsen	6 932 006
Driftbidrag från staten, kompensation sjuklön	Kommunstyrelsen	8 221 600
Driftbidrag från staten	Tekniska nämnden	4 061 937
Driftbidrag från staten	Miljö- och konsumentnämnden	2 324 362
Driftbidrag från staten	Fritids- o folkhälsonämnden	3 004 904
Driftbidrag från staten	Kulturnämnden	196 220
Driftbidrag från staten	Förskolenämnden	64 935 978
Driftbidrag från staten	Grundskolenämnden	140 500 683
Driftbidrag från staten	Gymnasie- och Vux.utb.nämnd	141 746 248
Driftbidrag från staten	Individ- och familjeomsorgsnämnden	18 700 264
Driftbidrag från staten	Arbetslivsnämnden	35 098 532
Driftbidrag från staten	Vård- och äldrenämnden	57 917 612
Driftbidrag från staten	Sociala omsorgsnämnden	7 995 279
Statsbidrag maxtaxa, förskola/ skolbarnomsorg	Förskolenämnden	18 860 008
Statsbidrag maxtaxa, förskola/ skolbarnomsorg	Grundskolenämnden	3 766 292
Statsbidrag kvalitetssäkr åtg försk/skolbarnoms	Förskolenämnden	4 454 374
Statsbidrag kvalitetssäkr åtg försk/skolbarnoms	Grundskolenämnden	889 526
Övriga bidrag, Statens Kulturråd	Kulturnämnden	2 489 685
Övriga bidrag, Statens Kulturråd	Grundskolenämnden	512 696
Totalt		522 608 207

I tabellen ovan upptas endast de totalsummor som kan härledas till statsbidrag i Borås Stads ekonomisystem (Unit4 Agresso).

²⁵ Uttag från ekonomisystemet UNIT4 Agresso, 2022-10-06, konto 3510 till 3518, år 2021. Period 2021-00 till 2021-13, exklusive coronabidrag

Det stora flertalet av Borås Stads nämnder erhåller någon form av riktade statsbidrag. Nedan redogörs kortfattat för vilka typer av riktade statsbidrag som respektive nämnd erhåller. Flera av dessa statsbidrag gäller för år 2021 eller sträcker sig över flera år. I sammanställningen nedan ges en översiktlig sammanställning av större statsbidrag som respektive nämnd eller styrelse erhåller.

Kommunstyrelsen

Stadsledningskansliet hanterar statsbidrag från Tillväxtverket som erhålls gällande projektet ”*Socialt hållbart Borås*” och som omfattar flera nämnder i staden. Projektet är Borås Stads långsiktiga satsning för att bland annat minska skillnader i livsvillkor och motverka segregation.

Borås Stad deltar också i ”*Viable Cities*”. Projektet är ett strategiskt innovationsprogram inriktat på klimatneutrala och hållbara städer. I satsningen Klimatneutrala städer 2030 – och med verktyget Klimatkontrakt 2030 – samarbetar programmet med 23 städer och fem myndigheter för att snabba på klimatomställningen.

Viable Cities är ett av 17 strategiska innovationsprogram som får stöd i en gemensam satsning av Vinnova, Energimyndigheten och Formas. Syftet med satsningen är att bidra till Sveriges internationella konkurrenskraft och till hållbara lösningar på globala samhällsutmaningar. Programmet pågår till och med 2030. Energimyndigheten är huvudansvarig myndighet för programmet.²⁶

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden erhåller statsbidrag från Trafikverket för bland annat arbete med ombyggnadsarbeten i kollektivtrafiken. Dessa är främst etapp två från Tullamotet till Centralbron, utbyggnad/utflyttning av busshållplatser till Skaraborgsvägen i Knalleland samt Södra Torgets ombyggnation.

Statsbidrag erhålls även för kalkning av sjöar. Borås Stad är huvudman för kalkningen i Borås och även i en del vatten i närliggande kommuner. Länsstyrelsen i Västra Götaland fastställer kalkplaner och beslutar om statsbidrag. Statsbidrag finns i två nivåer där 85 % betalas ut för kalkning av ”vanliga” vatten och 100 % till vatten med riksintresse. Mellanskillnaden är den kommunala andelen. Borås Stad ansvarar för upphandling av kalkningsentreprenad, kontroll och att verksamheten fungerar. Pengarna kommer från Havs- och vattenmyndigheten.

Nämnden har även erhållit LONA bidrag från Naturvårdsverket. Den lokala naturvårdssatsningen, LONA, är ett bidrag som ska stimulera kommuners och ideella föreningars långsiktiga naturvårdsgemenskap/lokala naturvårdsprojekt. Via LONA finns möjlighet att få upp till 50 procent i bidrag för att genomföra projekt till nytta för naturvård, friluftsliv och folkhälsa. Några exempel på LONA bidrag som varit aktuella under 2021 är bland annat utveckla tillgänglighetsanpassat kanotliv i Bosjön/Västersjöns sjösystem. Projektet Viskans Park har under 2021 utvecklats och fokus har legat på utredning, planering och projektering. Tekniska nämnden erhåller även miljöstöd för betesmarker och slätterängar. Ansökan görs hos Jordbruksverket och utbetalningarna kommer från Länsstyrelsen.

²⁶ Energimyndigheten,

<http://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/forskning/strategiska-innovationsomraden/viable-cities/>

Miljö- och konsumentnämnden

Miljö- och konsumentnämnden erhåller LONA bidrag från Naturvårdsverket. Borås Stad har köpt gården Gåshult i Bredared med syfte att bilda naturreservat. Inför reservatsbildning har miljöförvaltningen sökt och fått så kallat LONA-bidrag som täcker 50 % av kostnaderna för iordningställande. Arbetet projektleds av Miljöstrategiska avdelningen, men drivs gemensamt av en arbetsgrupp inom stadens naturvårdsgrupp. Projektet har påbörjats våren 2020 och kommer att pågå under tre år.²⁷

Nämnden erhåller även bidrag från Energimyndigheten. Bidraget används till att bekosta en heltidstjänst och en halvtidstjänst (vilket delas med Härryda kommun) för att arbeta med energi- och klimatrådgivning i Borås Stad. Energi- och klimatrådgivningen syftar till att främja en effektiv och miljöanpassad användning av energi, att minska energianvändningens klimatpåverkan och bidra till att Sverige når de energi- och klimatpolitiska målen. Rådgivningen ska även skapa förutsättningar att minska energianvändningen i lokaler, bostäder och transporter.

Fritids- och folkhälsonämnden

Fritids- och folkhälsonämnden har erhållit bland annat statsbidrag för sommarlovsaktiviteter. Nämnden har rekvirerat bidraget för hela Borås Stads räkning. Det är Socialstyrelsen som på regeringens uppdrag fördelat statsbidrag till avgiftsfria sommarlovsaktiviteter för barn i åldrarna 6-15 år. Fritids- och folkhälsoförvaltningen beviljades även projektmedel från Länsstyrelsen 2020, för att kvalitetssäkra integrationsfrämjande insatser vid Borås Stads Mötesplatser. Projektet innebär att verksamheten i samverkan med studieförbunden ska stärka integrationsinsatser med folkbildning som grund. Insatserna har påbörjats under hösten 2021.²⁸

Kulturnämnden

Kulturnämnden söker och erhåller två olika statsbidrag från Statens kulturråd. Båda bidragen är tillfälliga och förväntas avslutas efter 2023. Biblioteksbidraget syftar till att stärka biblioteken, att öka utbudet och tillgängligheten till biblioteksverksamhet i hela landet. Bidraget till Kulturskolan söks för satsningar som ska förnya och utveckla nya och befintliga verksamheter till exempel lovverksamhet, musikklubb, öppen ateljé, kulturskola till målgruppen barn och unga med funktionsnedsättning. Nämnden har även erhållit bidrag från Svenska filminstitutet för biografen Röda kvarn samt bidrag till Finland 100 år.

Arbetslivsnämnden

Arbetslivsnämnden erhåller statsbidrag från Migrationsverket. Kommunerna får statlig ersättning för varje flykting med uppehållstillstånd som bosätter sig i kommunen. Den avser kostnader för etableringsinsatser såsom exempelvis mottagande och praktisk hjälp vid bosättning, tolk och samhällsorientering. Det kan också vara särskilda introduktionsinsatser eller merkostnader i skola, förskola och fritidshem. Ersättning ges för den nyanlände under högst 24 månader. Kommunen får också en årlig grundersättning för flyktingmottagning och en årlig grundersättning för mottagande av ensamkommande barn. För ensamkommande barn ersätts kostnader för boende och omvårdnad med mera.

Nämnden erhåller även ett bidrag för finskt förvaltningsområde. Bidraget administreras av Länsstyrelsen i Stockholm. Nämnden får även bidrag för personligt ombud. Även där är det Länsstyrelsen som administrerar bidraget. Relationsvårdsenheten har fått ett statsbidrag från Socialstyrelsen för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer.

²⁷ Miljö- och konsumentnämnden, Budget 2021:2, s.21

²⁸ Fritids- och folkhälsonämnden, Årsredovisning 2021, s.23

Individ- och familjeomsorgsnämnden

Nämnden har erhållit medel från Socialstyrelsen för sociala insatser för barn och unga i utsatta områden. Syftet med statsbidraget är att minska risken för barn och unga att dras in i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet. Medlen är avsedda för att utveckla samverkan mellan aktörer i lokalsamhället såsom socialtjänst, polis och skola. Medlen kan även användas för att förstärka och komplettera kommunens brottsförebyggande arbete, öka tillgängligheten i socialtjänstens verksamheter gentemot barn och unga, till exempel i form av fler fältarbetare.²⁹

Nämnden erhåller statsbidrag från Migrationsverket för flyktingar. Nämnden erhåller även ett mindre statsbidrag från Socialstyrelsen för familjehem. Syftet med bidraget är att säkerställa att barn och unga som är i behov av familjehemsplacering ska få sina rättigheter och behov tillgodosedda.

Förskolenämnden

Det största statsbidraget nämnden erhållit 2021 var ett riktat statsbidrag med syfte att minska barngruppernas storlek. Regeringen har tidigare aviserat att bidraget såsom det var utformat kommer att försvinna inför 2022 och ersättas med ett generellt statsbidrag till kommunerna utifrån befolkningssammansättning. Det generella statsbidraget för kvalitetshöjande/ kvalitetssäkrade åtgärder har samtidigt ökat. Totalt sett fördelas lika mycket statsbidrag ut till landets kommuner men fördelningen påverkas av hur många som ansöker.

Nämnden har också erhållit statsbidrag från Skolverket för bättre språkutveckling i förskolan. Det övergripande syftet med statsbidraget är att stärka språkutvecklingen i svenska, särskilt för barn som har ett annat dagligt umgängesspråk än svenska språket i hemmet.

Grundskolenämnden

Grundskolenämnden har ett särskilt avsnitt i nämndbudget för år 2021 gällande statsbidrag. Riktade statsbidrag utgör en allt större del av finansieringen, särskilt av personalkostnader framhåller nämnden i budgeten. De är ett 10-tal bidrag med mycket varierade regler för disposition, uppföljningskrav, återredovisning med mera.³⁰ Nämnden har under 2021 bland annat erhållit det riktade statsbidraget *”Likvärdig skola”* från Skolverket. Statsbidraget ska användas till utökade insatser som stärker likvärdighet och kunskapsutveckling i förskoleklassen, grundskolan och fritidshemmet. Med utökade insatser avses insatser som är helt nya eller en utökning av redan befintliga insatser. Nämnden erhåller även betydande statsbidrag för lärarlönelyftet och karriärtjänster.

Under 2021 har även ett nytt statsbidrag tillkommit *”Bättre arbetsmiljö och arbetsvillkor för lärare i socioekonomiskt utsatta områden”*. Statsbidraget från Skolverket ska gå till vissa skolhuvudmän för åtgärder för förbättrad arbetsmiljö och förbättrade arbetsvillkor för lärare i skolenheter med förskoleklass eller grundskola med socioekonomiska utmaningar.

Nämnden erhåller statsbidraget *”Skolmiljarden”* från Skolverket. Bidraget syftar till att bidra till goda förutsättningar för att minska de negativa effekterna på elevers kunskapsutveckling och hälsa till följd av covid-19-pandemin.³¹ Statsbidrag för lärarassistenter erhåller nämnden också från Skolverket. Statsbidraget ska gå till att anställa fler lärarassistenter i skolan för att ge lärare ökad möjlighet att fokusera på undervisning.

²⁹ <https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/kommuner/sociala-insatser-i-utsatta-omraden/>

³⁰ Grundskolenämnden, Budget 2021:2, s.16

³¹ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/skolmiljarden>

Det finns även ett statsbidrag ”*kvalitetssäkrande åtgärder i fritidshem*”. En kommun som har rätt till statsbidrag enligt förordningen (2001:160) om statsbidrag till kommuner som tillämpar maxtaxa inom förskolan och fritidshemmet kan enligt föreskrifter få statsbidrag till kostnader för kvalitetssäkrande åtgärder i förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola och fritidshem. Då statsbidraget har koppling till fritidshemstaxorna, administreras statsbidraget av Stadsledningskansliet sedan flera år tillbaka.

Asyl- och tillståndssökandes skolgång F-9 finansieras av Migrationsverket genom deras riktade statsbidrag.³² Nämnden tar även del av vissa av de medel som Arbetslivsnämnden erhåller från Migrationsverket för etableringsersättning. Etableringsersättningen betalas ut av Migrationsverket till Arbetslivsförvaltningen, som ger en del av schablonersättningen till utbildning, inom Grundskoleförvaltningen fördelas detta ut till Centrum för flerspråkigt lärande.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Nämnden erhåller följande riktade statsbidrag från Skolverket: lärarlönelyft, karriärtjänster och behörighetsgivande utbildning för yrkeslärare, lovskola, ett fjärde tekniskt basår och introduktionsprogrammet.

Nämnden har även fått tilldelning från statsbidraget ”*Skolmiljarden*”. Dessa tillfälliga intäkter har fördelats till alla verksamheter, inklusive de fristående huvudmännen, för att hantera utbildningsskulden som uppstår på grund av pandemin.³³

Dåvarande regering har även beslutat om ett extra statsbidrag avseende retroaktiv ersättning för Yrkesvux medfinansiering 2020 som utbetalats som en retroaktiv ersättning under 2021. Enligt information från Skolverket kan denna retroaktiva ersättning användas för att finansiera Yrkesvux även under kommande år.³⁴ Nämnden erhåller tillsammans med övriga Boråsregionen statsbidrag för regionalt yrkesvux, för lärcentrum samt kartläggning och validering.

Nämnden tar även del av de medel som Arbetslivsnämnden erhåller från Migrationsverket för etableringsersättning. Etableringsersättningen betalas ut av Migrationsverket till Arbetslivsförvaltningen, som ger en del av schablonersättningen till utbildning (gymnasiets språkintroduktion och vuxenutbildningens sfi). Asylersättningen söks av förvaltningen hos Migrationsverket.³⁵

Vård- och äldreomsorgen

Från och med 2021 tillförs Sveriges kommuner ett tillskott på fyra miljarder för att stärka äldreomsorgen. Statsbidraget fördelas med en fördelningsnyckel som för Borås Stad innebär ett tillskott både till Vård- och äldreomsorgen men även för Sociala omsorgsnämnden.

Under 2021 tillförs ytterligare medel till ”*Äldreomsorgslyftet*”,³⁶ ett riktat statsbidrag som för Borås Stad innebär ytterligare tillskott. Statsbidraget ger möjlighet för anställda att utbilda sig till vårdbiträde eller undersköterska på arbetstid. Statsbidraget finansierar lönen under studietiden. Någon fördelning av det statsbidraget har inte gjorts till Sociala omsorgsnämnden.³⁷

³² Ibid. s.4

³³ Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Årsredovisning 2021, s.4

³⁴ Ibid. s.22

³⁵ Ibid. s.19

³⁶ <https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/personalochkompetensforsorjning/aldreomsorg/kompetenslyftaldreomsorgen.46592.html>

³⁷ Sociala omsorgsnämnden, Budget 2021:2, s.7

Nämnden har även erhållit riktade statsbidrag från Socialstyrelsen för att motverka ensamhet bland äldre och ökad kvalitet i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom. Syftet med statsbidraget är att bidra till att motverka ensamhet bland äldre samt att öka kvaliteten i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom.

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har en pågående överenskommelse med regeringen för perioden 2020-2022 gällande ”Teknik, kvalitet och effektivitet med den äldre i fokus” som syftar till att ge kommunerna bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet genom digitalisering inom äldreomsorgen. Borås Stad är även utsedd som en av tio modellkommuner i överenskommelsen, vars syfte är att Staden tillsammans med SKR ska dela med sig av erfarenheter till övriga kommuner och fortsätta den digitala utvecklingen med att ge seniorer ett digitalt innanförskap. Projektet finansieras av statsbidrag.³⁸

Sociala omsorgsnämnden

Nämnden erhåller statsbidrag från Migrationsverket avseende ersättning för stödinsatser samt hälso- och sjukvård för nyanlända. Nämnden tar även del av statsbidraget ”god vård och omsorg av äldre personer”. Statsbidraget betalas ut till Vård- och äldrenämnden och en del av det fördelas till Sociala omsorgsnämnden. Nämnden ansöker därutöver om habiliteringsersättning varje år.

Utvecklingen av en nära vård pågår på lokal, regional och nationell nivå. SKR, och regeringen har tecknat en överenskommelse om ”God och nära vård 2020” som en del av omställningen av hälso- och sjukvården med fokus på primärvården. Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund ska stötta kommunerna i delregionen när det gäller omställningen mot en god och nära vård. Syftet är att skapa ökad kompetens och samsyn kring vad en förflyttning mot nära vård innebär i en kommunal kontext.³⁹ Sociala omsorgsförvaltningen tar del av dessa statsbidrag via Boråsregionen Sjuhärads kommunalförbund.

3.1.1 Återbetalningar

Under räkenskapsåret 2021 har Borås Stad återbetalat drygt 22 miljoner kronor i riktade statsbidrag.⁴⁰ 22 miljoner av de totalt erhållna statsbidragen om 522 miljoner kronor motsvarar cirka fyra procent. Tabellen nedan visar hur dessa återbetalningar har fördelats mellan nämnderna under året.⁴¹

TABELL 2. Återbetalningar av riktade statsbidrag 2021 Borås Stad.

Återbetalning statsbidrag 2021 Borås Stad	Nämnd	Belopp
Återbetalning av statsbidrag	Kulturnämnden	800 000
Återbetalning av statsbidrag	Förskolenämnden	32 284
Återbetalning av statsbidrag	Grundskolenämnden	11 338 957
Återbetalning av statsbidrag	Gymnasie- och Vuxen- utbildnings nämnden	10 000 000
Summa		22 171 241

Återbetalningar har bland annat gjorts till Skolverket (Grundskoleförvaltningen och yrkesvux vid Gymnasie- och Vuxenutbildningsförvaltningen), Statens konstråd (Kulturförvaltningen), och Länsstyrelsen i Jönköpings län (Förskoleförvaltningen).

³⁸ Vård- och äldrenämnden, Årsredovisning 2021, s.16

³⁹ Boråsregionen, Annons Projektledare Nära vård och FVM 2020-09.pdf (borasregionen.se)

⁴⁰ Endast faktiska återbetalningar av statsbidrag har tagits med i tabellen

⁴¹ Uttag från UNIT 4 Agresso, 2022-10-06, konto 3519, år 2021. Period 2021-00 till 2021-13, exklusive coronabidrag.

Efter faktaavstämning med berörda förvaltningar framgår att återbetalningar om 10 mnkr avseende Grundskoleförvaltningen samt om 10 mnkr gällande Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen endast är reservationer i bokslutet. Stadsrevisionen noterar att ett par av förvaltningarna uppger att *”Normalt sett gör vi återbetalningar direkt från balansen. Det vill säga de är aldrig upptagna som en intäkt. Utan vi intäktför endast det vi nyttjar på 3510 och kvarstående medel som har kommit in från till exempel Skolverket betalas tillbaka utan att passera resultaträkning.”*

3.2 EU-bidrag i Borås Stad

Under räkenskapsåret 2021 har Borås Stad erhållit cirka 4,3 miljoner kronor i olika former av EU-bidrag. Tabellen nedan visar hur dessa bidrag har fördelats mellan nämnderna under året.

Fördelning av EU-bidrag per nämnd Borås Stad 2021

Konto	Nämnd	Belopp
EU-bidrag	Arbetslivsnämnden	478 286
EU-bidrag	Fritids- o	978 162
EU-bidrag	Förskolenämnden	6 364
EU-bidrag	Grundskolenämnden	1 473 217
EU-bidrag	Gymnasie- och Vux	785 827
EU-bidrag	Kommunstyrelsen	913 326
EU-bidrag	Miljö- och konsumentnämnden	-362
Summa		4 272 313

TABELL 3. EU-bidrag 2021 Borås Stad⁴²

Som tabellen ovan visar förekommer EU-bidrag i ett begränsat antal nämnder. Exempelvis erhåller Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden Erasmus bidrag. Fritids- och folkhälsoförvaltningens Eurodesk har under 2021 erhållit en *”Quality Label”* från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor som ett bevis på att förvaltningen är kvalificerad, samt har kapacitet att arbeta med den Europeiska solidaritetskåren fram till 2027.⁴³

3.3 Intern kontroll

Stadsrevisionen har gått igenom berörda nämndernas riskanalyser och plan för intern kontroll för år 2021. Statsbidrag nämns i tre av nämndernas riskanalyser. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har tagit med två risker (risk att rättmätiga statsbidrag inte rekvideras och risk för statsbidragsberoende ordinarie verksamhet). Individ- och familjeomsorgsnämnden har tagit med två risker (risk att inte samtliga statsbidrag eller ersättningar söks och risk att inte få in de statsbidrag som Borås Stad är berättigade till). Kommunstyrelsen har tagit med en risk (risk att missa att söka statsbidrag).

Inför arbetet med riskanalys 2024 föreslår Kommunstyrelsen att i nämndernas riskanalys 2024 ska bland annat följande risk ingå:

- risk att ansökan om tillgängliga statsbidrag och andra externa bidrag inte sker.

⁴² Uttag från UNIT4 Agresso, 2022-10-06, kontoklass 358, år 2021.

⁴³ Fritids- och folkhälsonämnden, Årsredovisning 2021, s.23

3.4 Redovisning och rutiner gällande statsbidrag

I Ekonomihandboken på Borås Stads Intranätsida under fliken regler och principer för ekonomistyrning finns ett styrdokument som heter statsbidrag. Av dokumentet framgår skillnaden mellan riktade och generella statsbidrag samt hur nämnderna ska söka och återredovisa statsbidrag. Dokumentet reglerar även de fall då ett riktat statsbidrag berör flera nämnder.

I kodplanens intäktskonto redovisas driftbidrag och statsbidrag som kommunen erhåller. Ett bidrag kan definieras och avgränsas gentemot kontogrupperna försäljning av verksamhet, taxor och avgifter genom att det är bidragsgivaren som bestämmer om omfattningen av bidraget. Det föreligger inget egentligt affärsförhållande mellan bidragsgivaren och kommunen. Bidraget ges i understödande syfte och ej som ersättning för en tjänst.⁴⁴

3.5 Intervjuer med berörda nämnder

Under september och oktober månad har intervjuer genomförts med 28 tjänstepersoner från 12 förvaltningar i Borås Stad. Tjänstepersonerna har innefattat tjänstebefattningarna chef för ekonomifunktion, ekonomi- och verksamhetscontrollers samt tjänstepersoner som ansvarar för ansökningar av statsbidrag i hela eller delar av sin tjänst. Samtliga förvaltningar som erhållit riktade statsbidrag under 2021 har varit aktuella för granskning av hantering av statsbidrag.

3.5.1 Information om tillgängliga statsbidrag

Samtliga förvaltningar har rutiner för att säkerställa information om tillgängliga riktade statsbidrag. På förvaltningarna har man en eller flera personer som har statsbidrag som bevakningsområde i sin tjänstebeskrivning. Ett par av förvaltningarna har anställt koordinator eller verksamhetscontroller som enbart arbetar med riktade statsbidrag och andra bidrag.

På Stadsledningskansliet har en tjänsteperson bevakning av statsbidrag som del av sin tjänst. På förekommen anledning, när statsbidrag aviseras eller att det aviseras om borttag av statsbidrag, skickas det ut information till förvaltningarna gällande detta. Ett fåtal intervjuade menar att det centrala stödet mest är riktat till skol- och omsorgsförvaltningar.

Flera av de intervjuade uppger att ingen i Borås Stad har ett övergripande ansvar på central nivå för information och kartläggning av statsbidrag.

Samtliga av de intervjuade uppger att det inte finns större riktade statsbidrag som de borde ansökt om. Samtliga uppger vidare att de söker de statsbidrag som man mäktar med att ta emot i ordinarie verksamhet. Några intervjuade uppger att det säkert finns ännu mer riktade statsbidrag att söka av statliga myndigheter. Vidtalade framhåller samtidigt att förvaltningen måste ha en organisation för att kunna ta emot och administrera dessa statsbidrag i den ordinarie verksamheten. Samtliga intervjuade uppger att de har väldigt bra kontroll över de riktade statsbidrag som vanligtvis finns att söka inom nämndens ansvarsområde. Ett par av de intervjuade efterfrågar ett centralt stöd för att kunna uppmärksamma statsbidrag från myndigheter som förvaltningen normalt sett inte brukar söka bidrag ifrån, men som ändå skulle passa in i den ordinarie verksamheten.

En problematik som lyfts i flera intervjuer är att statsbidragen ska sökas av en huvudman. Borås Stad räknas i det sammanhanget som huvudman. När flera förvaltningar kan söka ett statsbidrag uppstår en problematik i och med att bara en förvaltning kan stå som huvudman

⁴⁴ Borås Stads Intranät, Ekonomihandboken, (2021)

<https://intranet.boras.se/download/18.35b77d6e17646f36319b8c/1607518355784/Int%C3%A4ktskonto%20med%20kommentarer%202021.pdf>

gentemot den statliga myndigheten. I vissa fall har det lösts genom samarbete mellan förvaltningarna och i vissa fall har bara en sökt och erhållit statsbidrag. Det finns en central rutin i styrdokumentet om statsbidrag i ekonomihandboken. Avsnittet innehåller information om hur ett statsbidrag som rör flera nämnder ska hanteras. Intervjuade menar att det i praktiken är oklart hur detta ska hanteras, då den praktiska tillämpningen, när flera nämnder, är inblandade saknas.

Stadsrevisionen noterar att det saknas en övergripande sammanställning, kartläggning och kontinuerlig bevakning på central nivå, över de riktade statsbidrag som är möjliga att söka för Staden. Samtidigt påpekar flertalet av de intervjuade att förvaltningarna själva har en tillräcklig bevakning av större riktade statsbidrag.

3.5.2 Processen kring ansökningar av riktade statsbidrag

Dokumentation

I styrdokumentet om statsbidrag, som återfinns i Borås Stads ekonomihandbok finns ett beskrivande dokument om statsbidrag. Få av de intervjuade på förvaltningarna uppger att de kände till detta dokument. Samtliga intervjuade efterfrågar processkartläggning och rutiner för redovisning av statsbidrag på Borås Stads nivå. Stadsrevisionen noterar att inga övriga styrdokument med skrivningar om statsbidrag finns upprättade.

Budget

Borås Stads budget 2021 innehåller skrivningar om de generella statsbidragen samt statsbidrag med anledning av pandemin. Stadsrevisionen noterar att skrivningar om de riktade statsbidragen saknas på en övergripande nivå i Borås Stads budget. Flertalet av nämnderna har dock med någon form av skrivelser om statsbidrag i nämndernas beslutade budget för 2021. En handfull förvaltningar har under intervjuer uppgivit att statsbidrag finns med i nämndernas delegationsordningar, samt attestförteckningar. Exempelvis skriver Tekniska nämnden i budget för 2021 att *”inom nämndens ansvarsområde se till att framställa och rekvisitioner görs för att erhålla stats- och andra bidrag samt på Borås Stads vägnar ta emot beviljade bidrag”*.⁴⁵

Flera nämnder uppger att det är otydligt huruvida statsbidragen ska finnas med i budget eller inte. Ett par av nämnderna nämner även att statsbidragen har övergått från att ha varit riktade till generella statsbidrag och man upplever att det inte finns en transparens i om dessa statsbidrag kommer tillfalla verksamheten eller inte under året.

Gällande riktade statsbidrag så börjar ofta flera förvaltningar med att söka dessa medel. Därefter informerar man berörda nämnder om dessa blivit beviljade. Detta då ett projekt ofta kräver att Borås Stad gör en motprestation (antingen i fråga om tid eller del av projektkostnad).

Flera av de intervjuade uppger att budgetprocessen inte klargör hur statsbidrag ska tas upp i planeringsunderlag och i nämndernas budget. Stadsrevisionen noterar att hanteringen skiljer sig åt i nämnderna och förvaltningarna.

Rutiner

Ett par förvaltningar uppger att de har skriftliga rutiner för handläggning av statsbidrag. Två förvaltningar har dokumenterade processer gällande statsbidrag i programmet Canea. Samtliga förvaltningar har upprättade tillvägagångssätt vid ansökningar av statsbidrag, dock har inte alla skriftliga nedtecknade rutiner. Ett par av förvaltningarna har statsbidrag och övriga bidrag förtecknade i tabeller med ansvariga kontaktpersoner. Samtliga förvaltningar anser att de har god kontroll över statsbidrag och dess omfattning. Förvaltningarna ansöker allt de klarar

⁴⁵ Tekniska nämnden, budget 2021:2, s.7

av att söka, vad verksamheten mäktar med. Verksamheten i förvaltningen ska även klara av att utföra kriterierna som är ett villkor för statsbidraget, så att man inte blir återbetalningsskyldig eller riskerar att inte uppfylla kriterierna i slutändan för statsbidraget. Ett utvecklingsområde som lyfts i en intervju gäller bristen på ansökningar som genomförs i samarbete med lokala företag och Högskolan i Borås. Intervjuade menar att bevakning av dylika projekt och samarbete med andra parter än Borås Stad kunde vara bättre. Ett annat utvecklingsområde, som lyfts fram av flera intervjuade, är att vissa statsbidrag enbart kan sökas i samarbete med en eller flera kommuner. Denna samarbetsform har sällan Borås Stad enligt vidtalade.

EU-bidrag

De intervjuade uppger alla att EU-bidrag är krångliga, kräver administration och inte ger så mycket. Ett par förvaltningar har ändå ett stort fokus på EU-bidrag där man menar att man söker stora bidrag och har en färdig organisation för detta. Ett par förvaltningar har pågående EU- projekt och en av dessa förvaltningar uppger att projektet drivs av engagerade medarbetare.

Någon av de intervjuade nämner särskilt engagerade projektledare, samtidigt som de betonar att om projektledaren lämnar så kan hela projektet omkullkastas. De intervjuade menar att därför söks EU-bidrag i mindre utsträckning för nya projekt som inte redan finns i verksamheten.

Samverkan/dialog med motparten

Samtliga intervjuade uppger att dialogen i de fall då de vänder sig till berörda myndigheter, överlag uppges vara god.

3.5.3 Återrapportering till staten av statsbidrag

Flertalet av de intervjuade uppger att de har lång erfarenhet av återrapportering/redovisning av riktade statsbidrag. Statsbidragen beskrivs av några av de intervjuade som detaljerade och som svårtolkade. Det har också framkommit under intervjuerna att kraven och formen på återrapportering skiljer sig ganska mycket beroende på vilken statlig myndighet som administrerar statsbidraget.

Någon av de intervjuade påpekar också att det händer att myndigheterna ändrar förutsättningarna för statsbidraget under perioden. Under 2021 kom staten fram till att kommunerna inte behöver återbetala ett specifikt bidrag som rör två förvaltningar i Borås Stad. Detta innebar att med gällande normering skulle bidraget 2021 klassificeras som ett generellt statsbidrag, menar Rådet för kommunal redovisning (RKR). Detta då det inte föreligger några villkor i form av krav på prestation från bidragsmottagaren att genomföra vissa avgränsade åtgärder för att få tillgodogöra sig bidraget.⁴⁶ Det här är det enda generella statsbidraget som de intervjuade känner till som man ska rapportera om och redovisa.

Det finns även riktade statsbidrag där ingen formell återrapportering krävs. Ett par av de intervjuade vidhåller att man upprättat skriftliga rutiner även för återrapportering av statsbidrag, (exempelvis statsbidraget för Socialt hållbart Borås). Stadsrevisionen noterar dock att centralt framtagna rutiner för återrapportering till myndigheter saknas.

⁴⁶ <https://www.rkr.se/newsletters/nyheter-fran-rkr/> statsbidraget för att säkerställa en god vård och omsorg av äldre personer.

3.5.4 Rutiner för redovisning av statsbidrag

Samtliga förvaltningar uppger i intervjuer att man på förvaltningsnivå har rutiner för redovisning av statsbidrag. Stadsrevisionen noterar att redovisningen av statsbidrag skiljer sig åt mellan förvaltningarna. I vissa förvaltningar redovisar man bidragen direkt på driften, medan andra använder balanskonto och ”matchar” årets kostnader mot intäkter från balanskonton.

Vid en genomgång av statsbidrag i ekonomisystemet (Unit4 Agresso) framkommer att förvaltningarna använder olika koddelar i kodplanen för redovisningsmässig uppföljning av statsbidrag. Ett par förvaltningar har egna projektnummerserier för de riktade statsbidragen.

Ett par av förvaltningarna framhåller svårigheten med att redovisa rätt om man själv inte är ägare till projektet. När flera förvaltningar deltar i ett gemensamt projekt finansierat av statsbidrag uppstår ibland olika meningsskiljaktigheter. Exempel på detta kan vara frågor gällande om syftet med bidraget har uppnåtts, om målgruppen har nåtts och hur uppföljning ska administreras.

Periodisering

Rutinerna för periodisering av statsbidrag som sträcker sig över mer än ett år ser även dessa olika ut mellan förvaltningarna. Stadsrevisionen noterar att ingen central reglering för periodisering av riktade statsbidrag har upprättats på en övergripande Borås Stad nivå.

De intervjuade uppger att inga centrala riktlinjer eller stöd finns när det gäller redovisning av statsbidrag. Flera förvaltningar uppger att man inte hittat några nedtecknade redovisningsprinciper för periodisering. Det finns dock anvisningar till bokslut avseende periodiseringar. Flera förvaltningar uppger att man följer ”matchningsprincipen” (matchningsprincipen är en redovisningsprincip som innebär att intäkter och kostnader ska matcha varandra under samma räkenskapsår)⁴⁷ gällande statsbidrag. Vid risk för återbetalning av statsbidrag uppger intervjuade att man använder sig av försiktighetsprincipen för de statsbidrag där risk för återbetalning föreligger.

Matchningsprincipen

Den vanliga matchningsprincipen, som Skatteverkets hemsida förklarar, bygger på praxis från tillämpningar av Årsredovisningslag (1995:1554) (ÅRL) och slår fast att de kostnader som ett företag haft för att erhålla sina intäkter ska redovisas i samma period som dessa intäkter.⁴⁸ Med andra ord bestämmer periodens intäkter vilka kostnader man ska redovisa i periodens resultat. Utgifter som inte är hänförliga till periodens intäkter ska således läggas på ett balanskonto.

Intervjuad vid Stadsledningskansliet uppger att matchningsprincipen inte är tillämplig på kommunal redovisning, då den kommunala särarten sätter intäkter i en annan bild än i ett företag. En kommuns syfte är inte att genom verksamhet tillgodogöra sig vinst, utan att genom resurser tillhandahålla verksamhet. Att bestämma kostnader utifrån intäkterna blir därför märkligt i en kommun menar intervjuad. Intervjuad framhåller också:

”att tidigare benämnde man i kommunal redovisning i stället (något slarvigt) om den omvända matchningsprincipen, att kostnaderna bestämmer vilka intäkter man redovisar. Denna princip pratar man dock inte om längre, då normeringen för intäktsredovisning inte är förenligt med en sådan princip. Med (den omvända) matchningsprincipen ”matcha” intäkterna med prestationer, vilket skulle vara mer rätt, men ändå inte en helt träffsäker benämning. Att konsekvent matcha intäkter med prestationer blir också fel, eftersom det är bidragets villkor och restriktioner som bestämmer intäktsföringen.” Endast i vissa fall är detta synonymt med prestationer enligt intervjuad.

⁴⁷ <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2022.13/3241.html?q=matchningsprincip>

Skatteverkets information utgår från Årsredovisningslagen (1995:1554) (ÅRL) och praxis av denna.

⁴⁸ Årsredovisningslagen (1995:1554) (ÅRL) 2 kap. 4 § Andra grundläggande redovisningsprinciper

3.5.5 Återbetalningar av statsbidrag

Stadsrevisionen noterar att återbetalning av vissa statsbidrag sker varje år, se tabell 2 ovan. Det rör sig om ca 22 mnkr som återbetalats under 2021. Orsaker till att återbetalningar sker uppges enligt de intervjuade bland annat vara: att personalen har blivit sjuka, delar av projektet har inte genomförts eller man har inte riktigt nått upp till målet med statsbidraget. Det kan också handla om utbildningar som planerats men som inte kunnat genomföras.

Stadsrevisionen noterar att det är en förhållandevis liten del som återbetalas jämfört med hela den summa Borås Stad erhåller i statsbidrag under 2021.

3.5.6 Övriga synpunkter

Under intervjuerna har flera av förvaltningar framhållit frågeställningar gällande bl.a. generella statsbidrag, projektredovisning, långsiktighet och framåtsyftande arbete i Borås Stad.

Några förvaltningar lyfter i intervjuerna att de har bevakning gällande de generella statsbidragen som är destinerade till deras verksamhet. En förvaltning menar att ett generellt statsbidrag som var riktat till deras verksamhet inte tillföll förvaltningen, inte ens som höjd budgetram.

Ett par av de intervjuade menar att löne- och ekonomisystemen i Borås Stad, inte är anpassade för projektverksamhet, exempelvis gällande tidsredovisning i timmar. De intervjuade menar att systemen försvarar för projektledare att få en överblick när det gäller att exempelvis mäta vid vilket projekt medarbetarna arbetar och hur man ligger till med projektbudgeten. Stadsrevisionen noterar att möjligheten till timredovisning i projekt behöver utvecklas i Borås Stads verksamhetssystem.

Borås Stads säkerställande av långsiktig verksamhet

Intervjuade tjänstepersoner beskriver att säkerställandet av långsiktig verksamhet fortgår kontinuerligt inom ramen för budgetprocessen. Flera av de intervjuade nämner att det söks statsbidrag enbart när det finns en befintlig verksamhet som kan ta hand om den. De intervjuade poängterar att inga nya statsbidrag söks för att dra igång nya projekt som ligger helt utanför nämndens verksamhetsområde och nämndens uppgift. Såväl under uppdragsdialoger som under uppföljning av budget uppges statsbidragen diskuteras och politiken uppges vara involverad i detta arbete. Vidare uppges att ett långsiktigt perspektiv alltid tas i beaktande i de sammanhangen. Samtidigt uppger en av de intervjuade att riktade statsbidrag utgör en större del av finansieringen för nämnden men utgör samtidigt en osäkerhet gällande långsiktig finansiering. Riktade statsbidrag har blivit en avgörande resurs för nämndens verksamheter.

Om ett statsbidrag som en verksamhet räknat med att erhålla, skulle utebli, är detta också något som hanteras inom ramen för uppdragsdialog med ansvariga kommunalråd. Tjänstepersoner uppger att förändringar i statsbidrag tas hänsyn till i budgetramen för nämnden.

Stadsrevisionen noterar att ingen sammanhållen översikt för Borås Stads statsbidrag upprättas. I intervjuer med företrädare från förvaltningarna skildras en bild av att det finns potential att arbeta än mer långsiktigt i kommunen för att säkerställa långsiktig finansiering av verksamheten. Flera uppger att svårigheten att planera beror på att statsbidragen i sig är kortsiktiga. En intervjuad förvaltning framhåller att det är viktigt att kommunen samverkar med civilsamhällets organisationer (exempelvis studieförbund, kulturföreningar, stiftelser) som även de kan erhålla riktade bidrag från staten. På så sätt finns en möjlighet att samhället som helhet får del av de medel som finns tillgängliga, även om bidrag till kommunen upphör. Mer engagemang från politiken lyfts också som viktigt område för att säkerställa långsiktigheten i de verksamheter som initieras.

Ett av de långsiktiga projekt som Borås Stad initierat och implementerat är Socialt hållbart Borås. Projektet, som erhöll statsbidrag gällande flera nämnder, lyfts av flera intervjuade fram som ett exempel på hur man kan långsiktigt arbeta med kärnverksamhet i Staden efter ett statsbidrag upphört.

Skrivarverkstad

Stadsrevisionen har noterat att Borås Stad i november 2022 har startat ett arbete med att utveckla en ”*skrivarverkstad/skrivarstudio*”. Syftet med arbetet är bland annat att upprätta en projektkatalog för externfinansierade projekt samt att samverka och hitta synergier vid ansökningar.

4 STADSREVISIONENS BEDÖMNINGAR

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads hantering av riktade statsbidrag. Syftet är att granska om Borås Stads hantering och redovisning av de riktade statsbidragen som kommunen erhåller är ändamålsenlig, om redovisningen inom området är rättvisande och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Under räkenskapsåret 2021 har Borås Stad erhållit drygt 520 miljoner kronor i riktade statsbidrag. Statsbidragen utgör en betydande del i kommunens intäktsbudget men är samtidigt enligt omvärldsanalysen i granskningen både betydande till antalet och föränderliga.

Granskningen visar att Borås Stad inte har specifika styrdokument eller gemensamma upprättade rutiner som avser hantering eller redovisning av riktade statsbidrag. Det upprättas inte heller någon särskilt sammanställning eller uppföljning systematiskt angående vilka riktade statsbidrag som Borås Stads nämnder erhåller, eller vilka belopp som det rör sig om. Det finns däremot ett avsnitt i kommunens ekonomihandbok som berör vissa delar av hur hanteringen ska gå till. Det finns i flera fall även nämnds- och förvaltningsegna processer, rutiner eller inarbetade arbetsätt när det gäller bevakning, ansökan, hantering och redovisning av riktade statsbidrag. Stadsrevisionen noterar avseende delegationsordningar att endast två av 13 granskade nämnder har med en skrivelse om statsbidrag. Nämnderna behöver enligt Stadsrevisionens bedömning klargöra i delegationsordningen vem som beslutar om att ansöka om riktade statsbidrag.

Granskningen visar att hantering och redovisning av riktade statsbidrag är fragmentiserad och olika i Borås Stads nämnder. Detta både vad gäller hur bevakning sker av möjliga statsbidrag, vem som fattar beslut om att ansöka eller inte ansöka om statsbidrag, ansökan, återrapportering och uppföljning av statsbidrag och hur statsbidrag ska hanteras redovisningsmässigt. I ekonomihandbokens regelverk saknas enligt Stadsrevisionens bedömning nödvändiga kommungemensamma rutiner och regelverk för att säkerställa en enhetlig hantering och en rättvisande redovisning när det gäller riktade statsbidrag.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Kommunstyrelsen behöver i samråd med nämnderna arbeta fram kommunövergripande regler och riktlinjer för hantering och redovisning av riktade statsbidrag för att säkerställa en enhetlig och ändamålsenlig hantering. Att nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt medför enligt Stadsrevisionens bedömning att redovisningen i dessa delar inte blir rättvisande. Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte tagit en samordnande roll när det gäller kommunens interna kontroll av riktade statsbidrag. Förhållandena medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsen inte säkerställt en tillräcklig intern kontroll när det gäller redovisning av riktade statsbidrag.

Det finns i granskade nämnder och i Kommunstyrelsen en medvetenhet kring kommande förändringar av riktade statsbidrag och dessa förändringar tas hänsyn till i budgetramen för respektive nämnd. Det upprättas dock ingen central sammanställning eller uppföljning över vilka riktade statsbidrag som Borås Stad erhåller. Avsaknaden av sammanställning och uppföljning i dessa avseende medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsens uppsikt när det gäller nämndernas förutsättningar att genomföra kärnverksamhet som finansieras via riktade statsbidrag, inte är helt tillräcklig.

Arbetet med Socialt hållbart Borås lyfts av flera intervjuade i granskningen fram som ett positivt exempel på hur man långsiktigt kan arbeta med kärnverksamhet i Borås Stad efter att ett statsbidrag upphört. Kommunstyrelsen har dock inte någon dokumenterad strategi för att säkerställa långsiktighet i nämndernas verksamheter som finansieras med riktade statsbidrag.

Sammanfattande bedömning

Granskningen visar att hantering och redovisning av riktade statsbidrag är fragmentiserad och olika i Borås Stads nämnder. Detta både vad gäller hur bevakning sker av möjliga statsbidrag, vem som fattar beslut om att ansöka eller inte ansöka om statsbidrag, ansökan, återrapportering och uppföljning av statsbidrag och hur statsbidrag ska hanteras redovisningsmässigt. Det saknas kommungemensamma rutiner och regelverk för att säkerställa en ändamålsenlig och enhetlig hantering. Detta ligger även till grund för en rättvisande redovisning när det gäller de riktade statsbidrag som Borås Stad erhåller.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag. Nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt. Detta medför enligt Stadsrevisionens bedömning att redovisningen i dessa delar inte blir rättvisande. Kommunstyrelsen behöver i samråd med nämnderna arbeta fram kommunövergripande regler och riktlinjer för hantering och redovisning av riktade statsbidrag.

Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte tagit en samordnande roll när det gäller kommunens interna kontroll av riktade statsbidrag. Förhållandena medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsen inte säkerställt en tillräcklig intern kontroll när det gäller redovisning av riktade statsbidrag. Avsaknad av central sammanställning och uppföljning medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsens uppsikt inom området inte är helt tillräcklig.

Borås den 30 januari 2023

Andreas Ekelund

Revisionschef

Anna Sandström

Certifierad kommunal yrkesrevisor

5 KÄLLFÖRTECKNING

Lagar, förordningar, rekommendationer

Årsredovisningslag (1995:1554), (ÅRL)

Rådet för kommunal redovisning (RKR) rekommendation, RKR R2 Intäkter

Kommunala styrdokument och Promemoria (PM)

Gemensamt reglemente för Kommunstyrelsen och övriga nämnder i Borås Stad, Fastställt av Kommunfullmäktige: 2019-06-19, Reviderad av Kommunfullmäktige: 22 juni 2022

Reglemente för Kommunstyrelsen, Fastställt av Kommunfullmäktige: 2020-02-20, Reviderad av Kommunfullmäktige: 24 mars 2022

Internt PM - Statsbidrag, Borås Stads intranät, Ekonomihandbok, 2022-03-02

Fritids- och folkhälsonämnden, Årsredovisning 2021

Grundskolenämnden, Budget 2021:2

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, Årsredovisning 2021

Miljö- och konsumentnämnden, Budget 2021:2

Sociala omsorgsnämnden, Budget 2021:2

Tekniska nämnden, budget 2021:2

Vård- och äldrenämnden, Årsredovisning 2021

Intervjuer

Intervju 1 med representanter för Kulturförvaltningen. 2022-09-13

Intervju 2 med representanter för Fritids- och folkhälsonämnden. 2022-09-19

Intervju 3 med representanter för Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen. 2022-09-22

Intervju 4 med representanter för Grundskoleförvaltningen. 2022-09-23

Intervju 5 med representanter för Stadsledningskansliet. 2022-09-23

Intervju 6 med representanter för Stadsledningskansliet. 2022-09-27

Intervju 7 med representanter för Tekniska förvaltningen. 2022-09-29

Intervju 8 med representant för Servicekontoret. 2022-10-05

Intervju 9 med representanter för Individ- och familjeomsorgsförvaltningen samt Arbetslivsförvaltningen. 2022-10-06

Intervju 10 med representant för Förskoleförvaltningen. 2022-10-12

Intervju 11 med representanter för Miljöförvaltningen. 2022-10-12

Intervju 12 med representanter för Sociala omsorgsförvaltningen. 2022-10-14

Intervju 13 med representant för Vård- och äldreförvaltningen. 2022-10-17

Intervju 14 med representanter för Stadsledningskansliet. 2022-10-26

Övrigt

Uttag från ekonomisystemet UNIT4 Agresso, 2022-10-06, konto 3510 till 3518, år 2021. Period 2021-00 till 2021-13, exklusive coronabidrag

Uttag från UNIT 4 Agresso, 2022-10-06, konto 3519, år 2021. Period 2021-00 till 2021-13, exklusive coronabidrag.

Uttag från UNIT4 Agresso, 2022-10-06, kontoklass 358, år 2021.

Internetkällor

Rådet för kommunal redovisning, RKR

RKR.se/Rekommendationer

<https://www.rkr.se/wp-content/uploads/2021/10/RKR-R2-Int%C3%A4kter.pdf>

RKR, KOMMEK, seminarium 54, 2022-08-18, aktuella redovisningsfrågor, Tagesson, Aldén och Andersson

<https://www.rkr.se/newsletters/nyheter-fran-rkr/>

Statskontoret

Statskontoret (2022), Utveckling av den statliga styrningen av kommuner och regioner, Dnr 2021/169-5

<https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2022/utveckling-av-den-statliga-styrningen-av-kommuner-och-regioner-2021/>

Intranät Borås Stad

<https://intranet.boras.se/download/18.2f8569218042fe5b3fa69e6/1651049498099/Statsbidrag.docx>

<https://intranet.boras.se/download/18.35b77d6e17646f36319b8c/1607518355784/Int%C3%A4ktskonto%20med%20kommentarer%202021.pdf>

Hemsidan Borås Stad

Budget Borås Stad 2021 (boras.se)

<https://www.boras.se/kommunochpolitik/ekonomiochbudget/budget.4.6a80e56d15869d0d313f1028.html>

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR

SKR, Specificering av vissa statsbidrag

<https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/budgetochplanering/statsbidrag/specificeringavvis-sastatsbidrag.31839.html>

SKR, EU:s fonder och program

<https://skr.se/skr/demokratiledningstyrning/euinternationellt/eukommunerochregioner/eusfonderochprogram.1640.html>

SKR, kompetenslyft äldreomsorgen

<https://skr.se/skr/arbetsgivarekollektivavtal/personalochkompetensforsorjning/aldreomsorg/kompetenslyftaldreomsorgen.46592.html>

Energimyndigheten

<http://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/forskning/strategiska-innovationsomraden/viable-cities/>

Socialstyrelsen

<https://statsbidrag.socialstyrelsen.se/kommuner/sociala-insatser-i-utsatta-omraden/>

Skatteverket

<https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2022.13/3241.html?q=matchningsprincip>

Skolverket

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/skolmiljarden>

Boråsregionen

Boråsregionen, Annons Projektledare Nära vård och FVM 2020-09.pdf (borasregionen.se)

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen

Borås Stads hantering av statsbidrag

Stadsrevisionen. Borås

Rapportsammandrag

2023-01-30

20
23

Stadsrevisionen har granskat Borås Stads hantering av riktade statsbidrag. Syftet är att granska om Borås Stads hantering och redovisning av de riktade statsbidragen som kommunen erhåller är ändamålsenlig, om redovisningen inom området är rättvisande och om arbetet bedrivs med en tillräcklig intern kontroll.

Under räkenskapsåret 2021 har Borås Stad erhållit drygt 520 miljoner kronor i riktade statsbidrag. Statsbidragen utgör en betydande del i kommunens intäktsbudget men är samtidigt enligt omvärldsanalysen i granskningen både betydande till antalet och föränderliga.

Granskningen visar att Borås Stad inte har specifika styrdokument eller gemensamma upprättade rutiner som avser hantering eller redovisning av riktade statsbidrag. Det upprättas inte heller någon särskilt sammanställning eller uppföljning systematiskt angående vilka riktade statsbidrag som Borås Stads nämnder erhåller, eller vilka belopp som det rör sig om. Det finns däremot ett avsnitt i kommunens ekonomihandbok som berör vissa delar av hur hanteringen ska gå till. Det finns i flera fall även nämnds- och förvaltningsegna processer, rutiner eller inarbetade arbetssätt när det gäller bevakning, ansökan, hantering och redovisning av riktade statsbidrag. Stadsrevisionen noterar avseende delegationsordningar att endast två av 13 granskade nämnder har med en skrivelse om statsbidrag. Nämnderna behöver enligt Stadsrevisionens bedömning klargöra i delegationsordningen vem som beslutar om att ansöka om riktade statsbidrag.

Granskningen visar att hantering och redovisning av riktade statsbidrag är fragmentiserad och olika i Borås Stads nämnder. Detta både vad gäller hur bevakning sker av möjliga statsbidrag, vem som fattar beslut om att ansöka eller inte ansöka om statsbidrag, ansökan, återrapportering och uppföljning av statsbidrag och hur statsbidrag ska hanteras redovisningsmässigt. I ekonomihandbokens regelverk saknas enligt Stadsrevisionens bedömning nödvändiga kungemensamma rutiner och regelverk för att säkerställa en enhetlig hantering och en rättvisande redovisning när det gäller riktade statsbidrag.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Kommunstyrelsen behöver i samråd med nämnderna arbeta fram kommunövergripande regler och riktlinjer för hantering och redovisning av riktade statsbidrag för att säkerställa en enhetlig och ändamålsenlig hantering. Att nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt medför enligt Stadsrevisionens bedömning att redovisningen i dessa delar inte blir rättvisande. Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte tagit en samordnande roll när det gäller kommunens interna kontroll av riktade statsbidrag. Förhållandena medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsen inte säkerställt en till-

räcklig intern kontroll när det gäller redovisning av riktade statsbidrag.

Det finns i granskade nämnder och i Kommunstyrelsen en medvetenhet kring kommande förändringar av riktade statsbidrag och dessa förändringar tas hänsyn till i budgetramen för respektive nämnd. Det upprättas dock ingen central sammanställning eller uppföljning över vilka riktade statsbidrag som Borås Stad erhåller. Avsaknaden av sammanställning och uppföljning i dessa avseende medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsens uppsikt när det gäller nämndernas förutsättningar att genomföra kärnverksamhet som finansieras via riktade statsbidrag, inte är helt tillräcklig.

Arbetet med Socialt hållbart Borås lyfts av flera intervjuade i granskningen fram som ett positivt exempel på hur man långsiktigt kan arbeta med kärnverksamhet i Borås Stad efter att ett statsbidrag upphört. Kommunstyrelsen har dock inte någon dokumenterad strategi för att säkerställa långsiktighet i nämndernas verksamheter som finansieras med riktade statsbidrag.

Sammanfattande bedömning

Granskningen visar att hantering och redovisning av riktade statsbidrag är fragmentiserad och olika i Borås Stads nämnder. Detta både vad gäller hur bevakning sker av möjliga statsbidrag, vem som fattar beslut om att ansöka eller inte ansöka om statsbidrag, ansökan, återrapportering och uppföljning av statsbidrag och hur statsbidrag ska hanteras redovisningsmässigt. Det saknas kungemensamma rutiner och regelverk för att säkerställa en ändamålsenlig och enhetlig hantering. Detta ligger även till grund för en rättvisande redovisning när det gäller de riktade statsbidrag som Borås Stad erhåller.

Stadsrevisionens bedömning är att nämndernas beslutsprocesser för ansökan av riktade statsbidrag behöver ses över och klargöras. Nämnderna behöver bl.a. klargöra delegationsordningen när det gäller riktade statsbidrag. Nämnderna hanterar statsbidrag redovisningsmässigt på helt olika sätt. Detta medför enligt Stadsrevisionens bedömning att redovisningen i dessa delar inte blir rättvisande. Kommunstyrelsen behöver i samråd med nämnderna arbeta fram kommunövergripande regler och riktlinjer för hantering och redovisning av riktade statsbidrag.

Kommunstyrelsen har enligt vad som framkommer i granskningen inte tagit en samordnande roll när det gäller kommunens interna kontroll av riktade statsbidrag. Förhållandena medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsen inte säkerställt en tillräcklig intern kontroll när det gäller redovisning av riktade statsbidrag. Avsaknad av central sammanställning och uppföljning medför enligt Stadsrevisionens bedömning att Kommunstyrelsens uppsikt inom området inte är helt tillräcklig.

BORÅS
STAD

STADSREVISIONEN

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen

Anmälningssärenden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden lägger anmälningssärenden, under perioden 2023-03-16—2023-04-12 till handlingarna.

Ärendet i sin helhet

Redovisas för anmälningssärenden under perioden 2023-03-16—2023-04-12.

Beslutsunderlag

1. Lista Anmälningssärenden 230425

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

ANMÄLNINGSÄRENDENDatum
2023-04-12

Sammanträde: 2023-04-25

Diarium: GVUN

Datum	Dokid	Riktning	Avsändare/Mottagare	Beskrivning	Nummer
		UPPR		FSG-protokoll 2023-04-18	
2023-04-04	16936	IN	Skolverket	Beslut från Skolverket om statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnena för 2023. Dnr 8.1.2-2023:0005288	2023-00102
2023-04-03	16934	IN	Myndigheten för Yrkeshögskolan	2. Beslut från Myndigheten för Yrkeshögskolan gällande ansökan om statsbidrag för undervisning i svenska med yrkesinriktning till studerande RH på omgång 2 av utbildningen Stödpedagog. Utbildningsnr: YH00984-2021. Diarienum: MYH 2023/2103	2023-00059
2023-04-03	16931	IN	Skolverket	4. Beslut från Skolverket - Statsbidrag för behörighetsgivande utbildning för lärare i yrkesämnena för 2022, Dnr 8.1.2-2023:0000697	2022-00089

Datum	Dokid	Riktning	Avsändare/Mottagare	Beskrivning	Nummer
2023-03-27	16887	IN	Skolverket	Beslut från Skolverket om statsbidrag för fortbildning av lärare när det gäller svenska som andraspråk och kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare för 2023. Dnr 8.1.2-2023:0005036	2023-00095
2023-03-27	16886	IN	Skolverket	Beslut från Skolverket - Statsbidrag för fortbildning av lärare för 2023. Dnr 8.1.2-2023:0005038	2023-00094
2023-03-24	16884	IN	Kommunfullmäktige	2. Protokollsutdrag Kommunfullmäktiges beslut 2023-03-16 § 49 Motion: En moderniserad modersmålsundervisning	2022-00176
2023-03-24	16883	IN	Kommunstyrelsen	4. Protokollsutdrag Kommunstyrelsens beslut 2023-03-13 § 92 Nämndbudget och reviderad investeringsbudget 2023	2022-00108
2023-03-22	16876	UPPR		1. Protokoll Upphandlingsdelegationen Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2023-03-22	2023-00092

Avgivna skrivelser

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden lägger avgivna skrivelser under perioden 2023-03-16—2023-04-12 till handlingarna.

Ärendet i sin helhet

Redovisas för avgiven skrivelse under perioden 2023-03-16—2023-04-12.

Beslutsunderlag

1. Lista Avgivna skrivelser 230425

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef

AVGIVNA SKRIVELSERDatum
2023-04-12

Sammanträde: 2023-04-25

Sida
1(1)

Diarium: GVUN

Datum	Dokid	Riktning	Avsändare/Mottagare	Beskrivning	Nummer
2023-03-22	16875	UT	Centrum för kunskap och säkerhet CKS	Expedierat yttrande till CKS gällande förvaltningsremiss Delbetänkande av Trygghetsberedningen - Vägar till ett tryggare samhälle Kraftsamling för barn och unga	2023-00026
2023-03-22	16873	UT	Skolverket	5. Expedierat yttrande till Skolverket över Remiss avseende förslag till föreskrifter med anledning av införandet av ämnesbetyg i gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå och som särskild utbildning på gymnasial nivå. Skolverkets diarienummer 2023:21	2023-00027

Delegationsbeslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens beslut

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner redovisningen av de delegationsbeslut som förtecknas i protokoll den 25 april 2023.

Ärendet i sin helhet

Redovisas för delegationsbeslut enligt anmälningslista nr 4.

Beslutsunderlag

1. Lista nr 4 Delegationsbeslut 230425

Andreas Cerny
Ordförande

Maria Gustafsson
Förvaltningschef